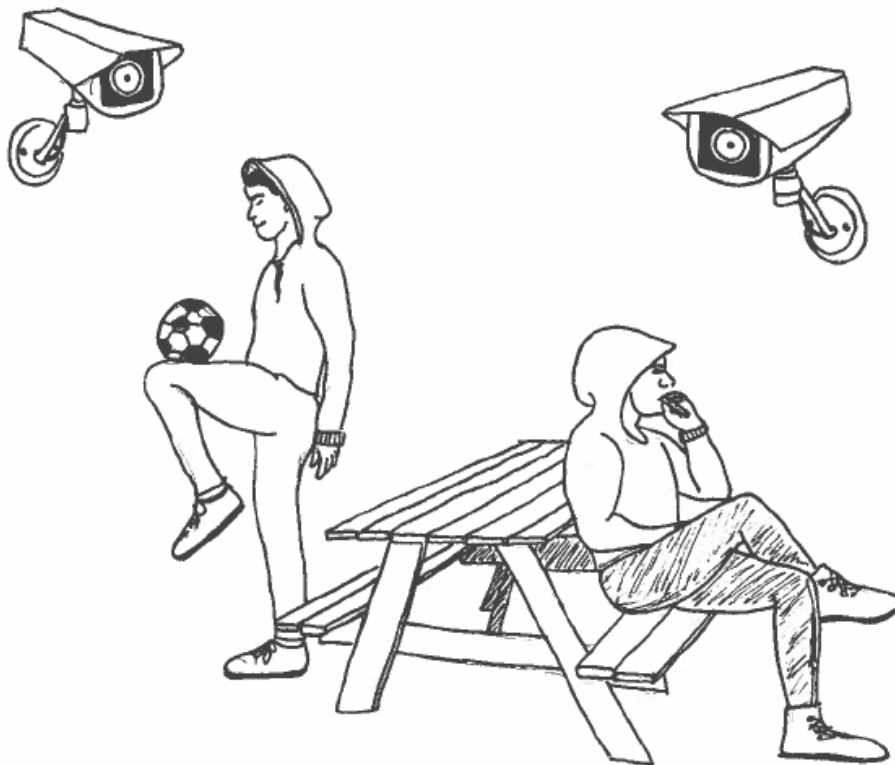

Hold ud – Kom ud

Et ungeperspektiv på tilblivelsen som subjekt i en døgninstitution

Kandidatspeciale af: Lise Bro Johansen & Sara Elisabeth Nielsen
Vejleder: Niels Ulrik Sørensen
Anslag: 172.341

Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi
Aalborg Universitet CPH
Læring & Forandringsprocesser 2018

AALBORG UNIVERSITET

ENGLISH SUMMARY

The Master thesis examines young people's transition from adolescence to adulthood within partially closed care institutions (In Danish: delvist lukkede døgninstitution) in Denmark. This group of young offenders, all under the age of 18, is detained by society in this type of institutions, and the project seeks to investigate how the life of these young people is shaped while under state supervision with focus on the youth perspective. They are often the center of a highly charged debate in the media and within the political field, because of their criminal track record at a very young age.

During the last decade, the number of young offenders has dropped more than half of what it was 10 years ago. Even though the number of suspicions and charges has dropped more than half, the number of young offenders placed in care institutions has stayed the same. Through the methodological approach of field positioning we observed and interacted with a group of young boys in a partially closed care institution. During our time with this group we focused on their subjective stories and their experiences of how it is to navigate within the framework of the institution. Through observation and interview we constructed an analytical structure that builds upon a social constructionist approach, which entails the relational perspective as a theoretical foundation in this thesis.

In the analysis we argue that there is an underlining ambivalence in the institutional framework because it has to balance between norm and rule systems containing punishment and resocialization of young offenders. The institutional framework and the rules within the institution are to be understood with the notion of technologies from Nikolas Rose (Rose 1996). The young people's process of becoming is affected and formed by technologies, such as approved day in school and earned point, to which they attach significant importance, because it directly impacts their daily life and navigation within the institutional framework. The use of technologies in this case is designed to regulate young offenders through constructed terms like 'points system' and 'approved day'. In the institution, the young people get more privileges and self-management according to their actions based on desirable behavior. We find in our analysis that this group do not always act from this rational meaning and that they have complex composed subject, that perform differently from day to day and within varying contexts.

The detainees get to experience the navigation between divergent subject positions, made possible to some extent through discursive negotiation and displacement of positions. The analysis show, that there are some challenges associated with navigation in positions because of the stigmatization by

society (dangerous and criminal) that follows positions and therefore can be difficult to reject or step out of. Furthermore, we discovered that part of the discursive practice in the institution can be compared with the discursive practice that is practiced in a prison. We argue that, in the process of becoming, the stigmatization can make it difficult for them to navigate in subject positions with associated dichotomic rule and norm systems, which can affect their ability to act. With the highlighted analytical points from the thesis it is relevant to problematize the political debate about the group of young offenders.

Indhold

1. Indledning	1
1.1. Problemfelt	3
2. Relevante forskningsbidrag til undersøgelsesfeltet	5
2.1. Ungdommens vilkår i samfundet	5
2.2. Udsattes muligheder for inklusion	6
2.3. Anbragte unge	9
3. Teori	12
3.1. Socialkonstruktionisme	12
3.2. Tilblivelse som subjektet	15
3.3. Subjektivering	17
3.4. Affekt og følelser	20
4. Metode	23
4.1. Litteratursøgningsstrategi	23
4.2. Positioneret feltarbejde.....	25
4.3. Interview.....	27
4.4. Ethiske overvejelser.....	29
4.5. Metodiske begrænsninger.....	30
4.6. Analysedesign	31
5. Analyse	34
5.1. Introduktion til delvist lukkede døgninstitutioner/afdelinger	34
5.1.1. Introduktion til undersøgelsesfeltet.....	36
5.2. Regulering i de institutionelle rammer.....	40
5.2.1. Afdelingerne	40
5.2.2. Point.....	42
5.2.3. Godkendt dag	43
5.3. Subjektpositioner	45
5.3.1. Kriminel som subjektposition	45
5.3.2. Etnicitet som subjektposition	50
5.3.3. Subjektposition som skoleelev	54
5.3.4. Idræt som position	58
5.4. Relationernes betydning for tilblivelsen som subjekt	60
6. Diskussion	65
6.1. Stigmatisering og positioneringen af de unge.....	65

6.2. Diskurspraksissen i de stigmatiserende rammer.....	67
7. Konklusion	70
8. Perspektivering	72
Litteraturliste	74
Artikel.....	79

1. Indledning

De sidste ti år er antallet af mistanker og sigtelser mod 10- til 17-årige mere end halveret. Alligevel er der god mening i at sikre sig, at indsatsen mod de mest kriminelle unge bliver endnu mere effektiv. For selv om den såkaldt hårde kerne — de mest kriminelle unge — er lille, kan vi ikke se bort fra, at de begår omfattende, alvorlig kriminalitet. [...] Med en ny 'ungelavalder' skal børn helt ned til 12 år mærke konsekvensen af kriminelle handlinger. [...] Og man åbner op for øget magtanvendelse på sikrede institutioner, hvor de, der ikke samarbejder, skal mødes med overvågning, kontrol og fysisk magt. Det er desværre tiltag med overhængende risiko for at stigmatisere børn, unge og deres familier og skabe endnu længere afstand mellem dem og resten af samfundet. Og prisen kan — stik mod intentionen — blive endnu flere unge, som begår meget eller alvorlig kriminalitet. (Altinget, 2018)

Citatet stammer fra en artikel i Altinget af Henrik Dam, der er formand for Det Kriminalpræventive Råd. Artiklen kommer på baggrund af regeringens udspil til en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet fra oktober 2017: *Alle handlinger har konsekvenser*, der har til formål at øge konsekvenserne for børn og unge, der begår kriminalitet. Med reformen lægges der op til 15 nye tiltag, som skal øge konsekvenserne for unge, der begår kriminalitet. Eksempler på tiltag der omhandler 'unge i fødekæden'¹ er, at der skal oprettes en ny 'ungekriminalforsorg', indføres en 'ungelavalder' på 12 år og øges muligheder for magtanvendelse på institutionerne. (Justitsministeriet, 2017a).

Med udtalelsen fra Henrik Dam om de igangværende forhandlinger vedrørende ungdomskriminalitet, opstår vores interesse i at høre de unge, som begår kriminalitet, hvordan de oplever de nuværende konsekvenser i de samfundsstyrrede rammer i form af straf og resocialisering. Henrik Dam pointerer yderligere i artiklen, at eksisterende forskning viser, at unge bedst håndteres inden for de sociale systemer, fordi man der har mulighed for at arbejde helhedsorienteret med den unges forudsætninger

¹ *Unge mistænkt eller dømt for personfarlig kriminalitet og udsatte unge mistænkt eller dømt for anden grov kriminalitet* (Justitsministeriet, 2017a)

for at bryde den negative spiral, som de befinder sig i (Altinget, 2018). Selvom der altså er langt færre unge som begår kriminalitet, så er antallet af anbringelser ikke faldet (Danske Regioner, 2018). Endvidere viser tal fra justitsministeriets reformudspil, at en hård kerne af unge mellem 12 til 17 år begår alvorlig eller omfattende kriminalitet og starter i en yngre alder end tidligere. Justitsministeriets rapport fastslår ydermere, at omkring 1 % af en ungdomsårgang står for 44 % af årgangens kriminalitet (Justitsministeriet, 2017b).

I 2014 blev det godkendt af socialudvalget, at der kunne oprettes delvist lukkede pladser på den aktuelle institution, der danner rammerne for specialet. Denne godkendelse kom efter, at det i juli 2013 blev muligt at oprette delvist lukkede afdelinger med en til to pladser på eksisterende døgninstitutioner i Danmark. Dermed opstår der muligheder for at kombinere elementer af magtanvendelse og pædagogiske redskaber, som ellers før kun var tilladt på de sikrede institutioner (Københavns Kommune, 2014) Det vil sige, at der allerede inden for de seneste år er oprettet tiltag, som har øget magtanvendelsen på de institutioner, som nu er blevet til delvist lukkede institutioner. Med denne viden vil vi med et ungeperspektiv 'hænge ud' med en gruppe anbragte unge på en døgninstitution med delvist lukkede pladser og dermed forsøge at fremme deres stemme og oplevelse af ungdomslivet på institution i den aktuelle debat, som omhandler dem.

De unge i specialet indgår ligeledes som en del af en ungegruppe, der betegnes som *de unge på kanten* (Steffensen og Miller, 2017), der med sin politiske bevågenhed i sig selv muligvis skaber utilsigtede virkninger i form af marginalisering af de unge kriminelle, på samme måde som Henrik Dam argumenterer for. Dette fokus kan ifølge Steffensen og Miller (2017) have betydning for identitetsudviklingen, som kommer til at indebære, at de unge oplever at være et problem, som kan have en negativ virkning på udvikling af selvstændighed og ansvarsfølelse. Til trods for at ungdomsfængslerne blev afskaffet i 1973, så er det stadig en betegnelse, som bruges om de danske sikrede institutioner i medierne (Politiken Skoleliv, 2017). Betegnelsen benyttes eksempelvis som overskrift på en artikel fra august 2017 i nyhedsmediet Politiken Skoleliv, hvor lederen af den sikrede institution Sønderbro; Hamid Vazin, beskriver udfordringerne forbundet med at skulle danne rammerne for både resocialisering og straf:

Vores hegn bliver højere, og de bliver bedre til at kravle. Jeg har utrolig stor respekt for de undervisere, der skal sidde med to bandemedlemmer og virkelig fokusere på, at der skal gennemføres egentlig undervisning. (Politiken Skoleliv, 2017)

Denne udfordring er blandt andet aktuel i ungegruppen, fordi der i 2014 blev vedtaget den såkaldte uddannelsespligt for unge mellem 14-17 år (Retsinformation, 2014). Det betyder, at unge mellem 14-17 år, der har en 9. klasses afgangseksamen, skal være i gang med en gymnasial eller erhvervsrettet ungdomsuddannelse. De unge som ikke har en 9. klasses afgangseksamen, skal tage denne. Der er altså ikke kun en forventning til, at de unge borgere tager en uddannelse, de er også forpligtet til det ved lov (Retsinformation, 2014). Dermed er ungegruppen, der er anbragt 'væk fra det normale samfund' stadig forpligtet til at indgå i uddannelsessystemet.

Vi hører altså en del om denne ungegruppe, men ikke så meget fra dem, og netop derfor udspringer specialets interesse for de unges perspektiv og stemme fra en døgninstitution med delvist lukkede pladser. Specialet kan via ungeperspektivet være et relevant bidrag til at få et øjebliksbillede af, hvordan den unge selv ser den type institutioner og den anbringelse, som de har fået af samfundet, der har til formål at kickstarte en vedvarende resocialiseringsproces af en såkaldt hård kerne af kriminelle unge. Ungeperspektivet kan også ses som en nuance i en - til tider unuanceret - værdidebat om den kriminelle lavalder eller strafudmåling. Specialet har med denne overordnet præsentation af ungegruppens betingelser i ungdomslivet, samt deres muligheder og udfordringer, sporet sig ind på interessefeltet. Med dette er ambitionen i specialet at undersøge anbragte unges inklusions- og handlemuligheder forbundet med tilblivelsen som subjekt på totalinstitutioner², i form af en døgninstitution med delvist lukkede pladser. Dermed større fokus på hvordan straf og resocialiseringsprocesser virker på de unge. Derfor vil følgende afsnit indkredse undersøgelsens erkendelsesinteresse og genstandsfelt via følgende problemfelt.

1.1. Problemfelt

Formålet med dette speciale er at undersøge, hvordan ovenstående kompleksitet af politiske og strukturelle forhold opleves af de unge i en institutionspraksis med åbne og lukkede afdelinger, og

² Begrebet totalinstitution dækker over institutionstyper, der konstrueres med særlige regel- og normsystemer inden for institutionens rammer afskåret fra samfundet udenfor (Nielsen et. al., 2015)

hvordan de unge interagerer i denne. Yderligere ønsker vi med specialet at bidrage med nye perspektiver til forskningen om subjektiveringsprocesser i forhold til straf og resocialisering i et samfund, hvor magtanvendelse og konsekvenser inden for ungdomskriminalitet strammes. Gennem et specialesamarbejde med en dansk delvist lukket døgninstitution, ligger erkendelsesinteressen for specialet primært hos de unges stemme og deres fortællinger. Det er vores ambition at belyse og bidrage til forståelsen af kompleksiteten i de unges forandrings- og udviklingspotentiale i den institutionelle praksis. Vi vil gennem de unges perspektiv, undersøge hvad der har indflydelse på deres tilblivelse som subjekter, i et ungdomsliv hvor overgangen mellem barndom og voksenliv ikke er lineær. Vi finder det derfor interessant at spørge de unge, hvad der har betydning for dem i deres hverdagspraksisser og liv som ung i institutionssammenhænge.

Med denne erkendelsesinteresse vil vi gerne konstruere en analyse, som bidrager til at forstå den kompleksitet, der er kendetegnet i mange af de unges livssituation. Analysen i specialet bygger på et ontologisk og epistemologisk fundament, hvor vi forstår de unge som subjekter, der er konstruerede gennem historisk, kulturelt, politisk og samfundsmæssigt indlejrede normer og diskurser, som er i en konstant proces. Med denne analytiske optik tager vi derfor udgangspunkt i den gensidige processering mellem de unge og den kultur og det samfund, som de, i de institutionelle rammer, er blevet anbragt i og er en del af. Til at opnå en større forståelse for dette, vil vi anvende Nicolas Rose og hans operationalisering af Foucaults begreb *teknologier* til at skabe en forståelse af samspillet mellem de institutionelle rammer, sociale relationer og selvrefleksivitet, hvori de unge formes. Specialets problemformulering er således: **Hvilken betydning tillægger de unge teknologierne i deres tilblivelse som subjekter i en delvist lukket døgninstitution, og hvordan oplever de unge at skulle navigere i de divergerende subjektpositioner?**

Denne problemformulering fører til følgende forskningsspørgsmål:

- Hvilke subjektpositioner konstrueres i de institutionelle rammer?
- Hvordan er handlemuligheder forbundet med divergerende subjektpositioner
- Hvilke teknologier kommer frem i de unges beskrivelser?
- Hvordan klistrer affekter sig til de divergerende subjektpositioner

2. Relevante forskningsbidrag til undersøgelsesfeltet

Med udgangspunkt i fremførelsen og aktualisering af feltet er det i følgende afsnit relevant at se nærmere på noget af den eksisterende forskning, der har betydning for specialets læsning af feltet. Samstemmende med den politiske bevågenhed har der ligeledes været stor forskningsmæssig interesse på den udsatte, kriminalitetstruede og kriminelle ungegruppe. Derfor vil vi i dette afsnit dykke ned i tre afgrænsede forskningsområder inden for denne gruppe, og forsøge at gøre rede for noget af den eksisterende forskning, og hvordan vi positionerer os i forhold til dette. I specialets arbejde med at fremføre perspektiver fra ungegruppen, der bor på institutionen, er det relevant, først at skabe sig et overordnet billede af hvilke fællestræk, der gør sig gældende for den generelle ungegruppe i samfundet, hvor barndom bliver til ungdom i overgangen til voksenlivet. Derfor vil det første område dreje sig om *ungdommens vilkår*. Derefter vil vi redegøre for *udsattes muligheder for inklusion*. Slutteligt vil vi give indblik i området *anbragte unge*. Til dette område vil vi inddrage international forskning, der kan bidrage med et kritisk syn på det teoretiske perspektiv i belysningen af kriminelles subjektiveringsprocesser.

2.1. Ungdommens vilkår i samfundet

Ungdomsforskningen har en lang tradition for at sætte fokus på identitetsspørgsmålet i ungdomslivet. De seneste årtier har der især været fokus på sammenhængen mellem valgprocesser og identitetsdannelse. I ungdomsfasen skal der eksempelvis træffes valg om uddannelsesretning, seksualitet, relationer, geografisk bosætning, interesser, påklædning, politisk overbevisning med mere. De mange valg beskrives ud fra en øget individualisering i samfundet, hvor der stilles større krav til, at de unge træffer valg, og dette påvirker deres muligheder, men stiller også udfordringer i identitetsarbejdet (Katznelson & Sørensen, 2015). Det, at der i højere grad er valg, som skal tages stilling til, antages at øge vigtigheden af selvfortolkning, og at de unge bliver bevidste om: Hvem er jeg? Hvad vil jeg? Hvordan skal jeg leve? Det kan derfor, i det senmoderne samfund, opleves som afgørende at kunne besvare identitetsspørgsmålet ud fra psykologiske kategorier, for dermed at kunne leve et godt og meningsfuldt liv ud fra disse sociale logikker (Brinkmann, 2008). Dermed forskydes

opmærksomheden væk fra klassebaggrund og køn med mere, idet der tillægges et større ansvar hos individets handlinger og konsekvenserne heraf (Katznelson & Sørensen, 2015). Det betyder, at individet ikke længere anskues som bundet til en bestemt identitet på baggrund af den sociale baggrund, som det fødes ind i, men i højere grad er medskabende gennem hele livet. Derved er det den enkeltes oplevelse af verden ud fra viljestyring, tanker og følelser, der anses som styrende for de mange valg, der skal træffes i løbet af ungdommen, og det er derfor også den enkeltes eget ansvar, hvis ikke de 'vælger rigtigt'. I denne forskydning væk fra sociale baggrund er det dog vigtigt at pointere, at individet stadig fødes med forskellige forudsætninger i form af eksempelvis køn, klassebaggrund, etnicitet med mere. Dette kan stadig siges at have en betydning, men fokus er flyttet væk fra individernes forudsætninger for at træffe de rigtige valg (Katznelson, Jørgensen & Sørensen, 2015).

For at de unge kan besvare identitetsspørgsmålet handler det ifølge Svend Brinkmann ikke blot om, hvordan de oplever sig selv, men styres ligeledes ud fra, om de lever op til bestemte samfundsskabte moralske betingelser, som er med til at forme de unges handlemuligheder (Brinkmann, 2008). Der er altså bestemte teknologier i samfundet, der skal bidrage til, at den unge i samfundet tager de 'de rigtige valg' i overgangen fra barn til voksen, men hvordan italesætter samfundet, vores ungegruppe fra døgninstitutionen og hvilke teknologier skal ifølge samfundet være med til at *gøre*, at de som individer træffer de 'rigtige valg'?

2.2. Udsattes muligheder for inklusion

Den senmoderne forståelse, hvor den unge i højere grad har 'frit valg' til at træffe de 'rigtige' valg, har således konsekvenser for de unge, som ikke lever op til kravene om at være 'den gode unge', og dette kan sammenholdes med Annette Olesens forståelse, hvor hun i artiklen: *Reaktioner på >>kærlige krav<<, - ledighed og kriminelle kundskaber i en noget-for-noget tid* skriver:

Borgerne skal ud fra en neoliberal tankegang behandles som såkaldte entreprenører, der er selvbestemmende, og dermed også forpligtet til at udvise ansvarlighed ved at tage aktivt del i eget livsprojekt. Det er ikke længere samfundets ansvar at (re-)integrere, (re-

)socialisere eller forandre borgeren, men derimod borgerens egen motivation og initiativtagen der efterspørges, hvis pågældende vil skabe sig forhåbning om at blive berettiget til en del af »samfundskagen«. (Olesen 2011: 2)

Med artiklen sætter hun ord på nogle af de tendenser, som hun ser for det samfund, og den tid vi lever i. En ”nyttelogik” præger ifølge Olesen de politiske beslutninger og rationaler, der er med til at regulere og kontrollere det danske samfund. Globaliseringen og de ændrede markeds kræfter har ifølge Olesen været med til at skabe et rationelt syn på individet, som uanset situation forventes at gøre mest mulig nytte med størst muligt udbytte, man kan kalde det en samfundsdiskurs om det *nyttige* individ. Olesen belyser derudover i sin forskning betydningen af socioøkonomiske forhold for kriminelle og tidligere straffede, der efter afsoning skal leve, fungere og resocialiseres på ny i samfundet som individ. Olesen bidrager således med forskning indenfor retssociologi og kriminologi. I forlængelse af Olesens begreb om ”nyttelogik” i den socioøkonomiske samfundsudvikling, ses det ligeledes, hvordan de politiske beslutninger er med til at forme de unge som ‘nyttige individer’. Herunder hvordan deres motivation og muligheder er for at indgå i uddannelsessammenhænge, som der stilles krav til at de skal indgå i.

Dette behandles af Larsen, Andersen, Nielsen og Mogensen i artiklen *Udsatte unges uddannelsesdeltagelse: Tilhør og steder som teoretiske perspektiver* fra 2016. Forskerne bag denne artikel giver sit teoretiske bidrag til at kunne begrebsliggøre udsatte unges muligheder for *uddannelsesdeltagelse*, *social læring* og *tilhør* på baggrund af deres egen og eksisterende ungdomsforskning. Med begrebet *tilhør* (fysisk, social og fagligt) ønsker forskergruppen at bidrage med et nuanceret billede af, hvordan de udsatte unge selv oplever det samfundsskabte pres om uddannelse og om at skulle passe ind i fysiske, sociale og faglige rammer, som de kan have svært ved at opretholde tilhørsforhold til (Larsen, et. al., 2016). I artiklen definerer forskerne de udsatte unge som unge individer, der har svært ved at passe ind på uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarked og derfor har dårlige muligheder for inklusion og tilhør i de rammer, som de ved lov er forpligtet til at deltage i. De påpeger derudover, at almen dannelse og fokus på identitetsmæssig udvikling, jf. Produktivitetskommissionen 2013 ikke på samme måde er indlejret i den formelle ramme, der ligger for ungdomsuddannelserne. Der er siden første udgivelse af produktivitetskommissionen i 2013 blevet skabt et mere rationelt syn på uddannelsesinstitutionerne som et sted, der skal målrette unges karrierevej gennem kvalificerings-

processer og dermed sikre fremtidens konkurrenceevne for vores videnssamfund (Larsen et. al., 2016).

Denne ændring i uddannelsesinstitutionerne har betydning for alle unge, fordi ungdomsuddannelserne bliver et obligatorisk omdrejningspunkt i overgangen fra barn til voksen. Det øgede fokus på kvalificeringsprocesserne frem for identitetsudvikling, mener forskergruppen, er en ekstra udfordring for udsatte unge, og de argumenterer for, at man skal se uddannelsessteder som mere komplekse sammensatte institutioner, der kan skabe en meningsfuld sammenhæng mellem kvalificering og identitetsdannelse for de udsatte unge (Larsen, et.al., 2016). Derfor handler forskernes interesse for ungdomsuddannelserne om at se udsatte unges mulighed for uddannelsesdeltagelse som en mere sammensat og kompleks arena, der er en central del af overgangen mellem barndom og voksenliv. Det er derfor ikke læring af uddannelsernes formelle indhold men deltagelsesmulighed i forskellige hverdagspraksisser, hvor uddannelse kan være omdrejningspunkt for hverdagspraksisser, der for de udsatte unge kan være med til at skabe mening og social læring. Frafald og fastholdelse af de udsatte unge skal, ifølge forskergruppen på Roskilde Universitet, ses i sammenhængen med deres ofte komplekse og kompliceret ungdomsliv, hvor de ikke altid oplever uddannelse som noget, der er vigtigt eller nødvendigt. De unge oplever ofte, at de ikke hører til eller har mulighed for at opfylde de formelle krav, der udløser anerkendelse og tilhørsforhold. Derfor kan fokus på de formelle krav på en ungdomsuddannelse virke ekskluderende hos de udsatte unge. Forskergruppen opfordrer til mere ungdomsforskning med perspektiv på ungdomsuddannelsen som omdrejningspunkt og sted for social læring, deltagelsesmulighed og tilhør i forhold til de udsatte unge, og de mener, at tilhør er et af de væsentlige begreber, når der skal skabes en forståelse af udsatte unges deltagelsesmuligheder (Larsen, et. al., 2016).

De udsatte unges ungdomsliv beskrives derudover af Nielsen og Mathiassen i artiklen *Socialpsykologiske refleksioner over et regelrandzonefelt*, som ofte værende komplekse sammensatte ungdomsliv, idet denne gruppe i højere grad balancerer mellem forskellige kulturelle, subkulturelle, samfundsmæssige og/eller juridiske regelsystemer på samme tid. Ud fra deltagelsen og sammenstødet mellem de forskellige regelsystemer karakteriserer Nielsen og Mathiassen dette forskningsfelt som *regelrandzonefelt* (Nielsen & Mathiassen, 2015). I artiklen begrebsliggør forfatterne de udsatte unges navigation og deltagelse i forskellige grænseområder mellem kriminelle og legale orienteringer, der

er med til at afgøre hvilke værdier og normer, som kommer til at regulere praksisser og handlinger for dem som individ, subjekt og gruppe af unge. At de bevæger sig i regelrandzonen betyder, at to eller flere modsatrettede regelsystemer udfordrer de unges forestillinger om, hvad de bør føle, opleve, mene og gøre. Resocialisering, kriminalitet og totalinstitutioner er fænomener, som der i forskningsfeltet knytter sig til retningslinjer for sprogbrug, handlinger, adfærd og eksklusion/inklusion. Derfor forsøger forskerne i denne artikel at arbejde med hvordan og hvilke kræfter, der gør sig gældende for udsatte unges orientering, samt hvilke normer og værdier der er med til at regulere deres handlinger og hverdagspraksis. De forsøger i den forbindelse at indføre forskningsfeltets historie og videnskabelige diskurser. Det beskrives i artiklen, at der tidligere har været et samfundsmæssigt fokus på at opdrage individet i fællesskabet, hvorimod socialpsykologiens diskurser i dag er rettet mod individualitet og attribution³. Derudover stiller de spørgsmål ved, hvordan deltagerne i regelrandzonefeltet oplever deres deltagelse, handlemuligheder og mulighed for orientering ud af brud med de lovmæssige regelsystemer. Samtidig opfordrer de til fremtidig forskning af socialpsykologisk interesse med fokus på forståelse af deltagernes perspektiver og mulighed for forandring samt udvikling, frem for den offergørelse for teknokratiske systemer og magtteknologier, som de ellers beskriver, at der har været fokus på i tidligere forskning (Nielsen & Mathiassen, 2015). Forskningen peger dermed i en retning af et samfund, hvor de unge som indgår i subkulturer, der ikke stemmer overens med samfundets normer og regelsystemer, kan have svært ved at navigere mellem de forskellige systemer og dermed risiko for at blive ekskluderet. Det er derfor interessant at se på hvordan anbragte unge i en delvist lukket institution oplever eksklusion/inklusion i det omgivende samfund.

2.3. Anbragte unge

Slutteligt forsøger Tea Torbenfeldt Bengtsson med sin ph.d.-afhandling fra 2012 at give et indblik i anbragte unges hverdagsliv og meningsskabelse på sikrede institutioner i Danmark (Bengtsson, 2012). I Bengtssons etnografiske arbejde har hun indsamlet empiri, hvor hun gennem to og en halv måned 'hang ud' med frihedsberøvede unge kriminelle på en sikret institution. Gennem opbygning af relationer til de unge bidrager hun i sin afhandling med viden om, hvordan pædagogik og skole

³ Attribution kan opdeles i indre og ydre psykologiske processer, som har til formål at forklare/begrunde bestemte hændelser.

preller af på de unge, hvis de føler sig stressede eller i en venteposition for at få afgjort deres dom eller andre forhold. Både stress og uvished i ventepositioner beskriver hun som grundlæggende erfaringer, de unge får sig på den sikrede institution. Bengtsson beskriver de danske sikrede institutioner som:

one of society's containers for the unwanted, secure care reveals unique insights into the lives of those young people who are otherwise sought hidden and avoided but most of all controlled. (Bengtsson, 2012 :184)

Hun kritiserer således de sikrede institutioner, som hun beskriver, der i høj grad minder om et *ungdomsfængsel*, til trods for at de skal fungere som et alternativ til fængslet. Dette gør hun blandt andet på baggrund af de fysiske rammer i form af aflåste døre, spærrede vinduer, overvågningskameraer, høje mure og hegn samt intern behandling, som hun sammenholder med Norge, der med sin ene sikrede institution, havde et 'normalt' hus og et reb på græsset til at fastslå institutionens afgrænsede område. Efter samme intention om relationsopbygning til de unge, bidrager dette speciale med de unges perspektiv på, hvordan de oplever ungelivet på en delvis sikret døgninstitution, som i højere grad afspejler den institution, som Bengtsson beskriver fra Norge.

Med specialets formål om at forstå de unges subjektiveringsprocesser inddrager vi yderligere den norske Sveinung Sandberg, som giver et perspektiv af kriminelles kompleksitet i artiklen: *Gangster, Victim or both: The interdiscursive construction of sameness and difference in self-presentations* (Sandberg, 2009). Her udleder han, ud fra feltobservationer og interviews med norske pushere på gaden, at den diskursive praksis er kompleks og forsøger med hans perspektiv at udfordre tidligere teoretiske perspektiver på praksis indenfor kriminalitet. Således fremhæver han at:

Previous studies from the 'street' often have been in a subcultural theoretical framework, while studies recruiting participants from prisons, social welfare institutions and rehabilitation programmes have used neutralization theory. This is, of course, highly problematic when these data are used to determine whether people are 'street' or 'decent', or attached to a subculture or to mainstream society. (Sandberg, 2009 :538)

Sandberg argumenterer for at den diskursive praksis blandt pusherne veksler mellem en *undertrykkes* diskurs og en *gangster* diskurs. Undertrykkelsesdiskursen kommer til udtryk i de personlige fortællinger omkring arbejdsløshed, racisme og psyko-sociale problemer, der ofte søger at skabe sympati, idet 'skylden' rettes mod eksterne årsager, som fralægger den kriminelle ansvaret. Disse fortællinger kombineres ofte med en fortælling om, at regeringen og retssystemet ikke hjælper dem. På den anden side inkluderer gangsterdiskursen en række fortællinger, som understreger en selvfremstilling som hård, klog og seksuelt attraktiv. Denne diskurs mener Sandberg, at de kriminelle trækker frem for at øge deres selvrespekt samt respekt fra andre, og er ligeledes diskursen som dominerer i interaktionen de kriminelle imellem. Idet han fastslår, at de kriminelle trækker på et komplekst forhold mellem disse diskurser, pointerer han ligeledes, at der i tidligere forskning ofte kun belyses en af disse diskurser ud fra den teoretiske ramme. Han forsøger dermed at belyse kompleksiteten i den flersidige konstruktion af homogenitet og forskelligheder i de kriminelles selvpræsentationer (Sandberg, 2009).

Specialet udformes med den eksisterende viden om de unges vilkår i det danske samfund, hvor de sociale kategorier forskydes og valgprocesserne er mere komplekse. Det betyder at de unge, som befinder sig i et felt med brydninger af regel- og normsystemerne, har risiko for at blive ekskluderet i samfundet. Særligt er det gældende for de unge som anbringes på institutioner. Vi har med dette speciale ikke et formål om at finde nye karakteristika ved de unge eller udpege nye specifikke indsatsområder, som har betydning for at de forebyggelse af kriminalitet blandt de unge eller deres exit heraf. Ligesom Bengtsson, ligger vores interesse i at undersøge de unges oplevelse af at blive ekskluderet af samfundet gennem anbringelse, men med dette speciale forsøger vi, at lægge et snit, der handler om, hvordan de unge forstår sig selv og hvordan de gennem anbringelsen på den delvist lukkede institution bliver til som subjekter.

3. Teori

Det er centralt for specielt at indkredse det teoretisk fundament, der skal danne rammerne for læsningen af den metodiske fremgang og derefter analysen. Afsnittet vil indeholde specialets videnskabsteoretiske perspektiv og derudfra skabe en forståelse af det ontologiske og epistemologiske afsæt, der lægges i specialet. Derudover præsenterer vi de teoretiske begreber, som bidrager til at undersøge tilblivelsen som subjekt.

3.1. Socialkonstruktionisme

Det videnskabsteoretiske perspektiv, der i følgende afsnit vil blive præsenteret, skal tydeliggøre den særlige vinkel, der lægges i specialet som fundament for forståelsen i tolkningen af empirien. I specialet vil det ontologiske og epistemologiske ståsted tage udgangspunkt i socialkonstruktionismen. Denne tilgang betyder, at vores interesse er fokuseret på processerne omkring de unges tilblivelse som subjekt, og det mulighedsrum som konstrueres og formes af de kontekstuelle rammer, som de unge indgår i. Socialkonstruktionismen udspringer ikke af et enkelt videnskabeligt område, men trækker på tværfaglige discipliner og intellektuelle traditioner, som opererer i feltet mellem samfund og individ (Søndergaard, 2016; Burr, 1995). Socialkonstruktionismen ses i denne sammenhæng som en videreudvikling af poststrukturalismens fokus på sprogets betydning og forståelse af viden, som søger at gøre op med objektiv viden og forstyrre generelle sandheder (Jørgensen & Phillips, 1999). I indførelsen af specialets videnskabsteoretiske ståsted, kan forståelsen af viden definere således:

We invent concepts, models, and schemes to make sense of experience, and we continually test and modify these constructions in the light of new experience. Furthermore, there is an inevitable historical and sociocultural dimension to this construction. We do not construct our interpretations in isolation but against a backdrop of shared understandings, practices, language, and so forth. (Schwandt, 2000 :197)

Citatet fra den amerikanske forsker Thomas Schwandt er et eksempel på, hvordan man med det socialkonstruktionistiske blik forstår viden. Viden anskues derfor ikke som isoleret, men som en konstruktion af en uundgåelig historisk og sociokulturel dimension. Derved er ontologien i det socialkonstruktionistiske perspektiv agnostisk, som vil sige, at der ikke fokuseres på 'sandheden' eller hvorvidt den findes, da den anses som utilgængelig for den menneskelige erkendelse (Schwandt,

2000). Den enkeltes fortolkninger af virkeligheden formes af sociale faktorer, og den sociale verden er konstrueret af sociale processer og relationelle praksisser (Young & Collin, 2003). På denne måde anerkendes det i specialet, at de unge som subjekt ikke er endegyldige slutprodukter, men anskues som et fænomen, der hele tiden er under udvikling i de sociale processer, som de indgår i (Søndergaard, 2006). Det vil derfor heller ikke være muligt at beskrive de 'sande relationer' i undersøgelsesfeltet (Schwandt, 2000). Denne forståelse betyder, at konklusionerne i dette speciale vil udgøres af et socialt produkt med en mulig repræsentation af virkeligheden, men ikke vil være en kopi eller gentagelse af den (Søndergaard, 2006). Konklusionen i specialet er på denne måde en viden, som er relationelt og socialt konstrueret gennem interaktionen.

Epistemologisk set, vil sproget derfor have en vigtig betydning, idet fænomeneres italesættelse og den sociale praksis vil være påvirket af den enkeltes historiske og kulturelle baggrund (Young & Collin, 2003). Herved forsøges det i specialet at undersøge, hvordan forståelseskategorier i forskellige kontekster bliver legitimeret til selvfølgeligheder, såsom hvad der anses som god eller dårlig ung i samfundet (Søndergaard, 2006). I dette speciale er det derfor interessant at kigge på, hvordan den undersøgte døgninstitution understøtter og understøttes i de unges forståelse af dem selv og deres mulighedsrum ud fra de diskursive praksisser, som udgøres på institutionen.

I specialets udarbejdelse inviterer den socialkonstruktionistiske tilgang derfor os som undersøgere til at være kritiske overfor 'selvfølgelige' kategorier, der er herskende i institutionsmiljøet og samfundet generelt. Ifølge Vivien Burr er den kritiske tilgang til 'selvfølgelige' kategorier - eksempelvis *kriminell*, *kriminalitetstruede* eller *udsat ung* - en væsentlig del af socialkonstruktionisme som videnskabelig og filosofisk retning. Derudover konkretiserer Vivien Burr yderligere tre væsentlige dele inden for socialkonstruktionismen til at være *historisk og kulturel kontekst*, *viden bæres af sociale processer* samt *viden og sociale handlinger går hånd i hånd* (Burr, 1995). Kulturel kontekst skal gennem specialet forstås som samspillet mellem individ og kultur, der bliver skabt gennem gensidige processer og skal ses som sociale praksisser, der er med til at forme individet i det relationelle spændingsfelt, som er mellem kultur og individ (Søndergaard, 2006). Søndergaard og Burr pointerer begge, at denne konkretisering ikke er en fastlåst køreplan, men skal ses som en særlig linse, der bruges til at komme tættere på et øjebliksbillede af de processer, som foregår og udvikles mellem individ og samfund (Søndergaard 2006; Burr, 1995). I forbindelse med specialets videnskabssteoretiske blik er det relevant at tydeliggøre relationen mellem identitet, selv og subjekt.

Identitet bruges ofte, men ikke altid om personlige og sociale identiteter, der er konstituerende træk for den måde individer tilbydes at forstå sig selv med eller imod, eksempelvis alder, klasse, køn, etnicitet eller lignende (Søndergaard, 2006). *Selv* fremhæves ved oplevelsen af sig selv i verden og oplevelsen af at være individ i tid og rum, eksempelvis gennem de konstituerende træk som nævnt ovenstående i forbindelse med identitetsbegrebet (Søndergaard, 2006). *Subjekt* og subjektivitet rummer i sammenspil med ovenstående den strategiske tænkning, hvor forhandlinger og deltagelse i omverdensbetingelser er medskaber og medkonstruktør af den sociale virkelighed (Søndergaard, 2006). Det er således gennem relationen til omverdenen at individet eksisterer og udvikles via gensidig processering mellem individ og samfund. På denne måde er relationen mellem identitet, selv og subjektet et samspil som rummes i begrebssættelsen af tilblivelse som subjekter, hvorfor dette begreb benyttes i specialets analyse i forsøget på at belyse de unges oplevelser af sig selv i anbringelsen på den delvist lukkede døgninstitution.

Den socialkonstruktionistiske tilgang ligger ofte under for en kritik af, at den sociale virkelighed i sit teoretiske blik kan forstås som 'tilfældigt' frembragt i relationerne, hvorved nogle kritikere anfægter, at tvang og regelmæssighed ville være opløst:

Nogle kritikere af socialkonstruktionismen har ment, at når al viden og alle sociale identiteter er kontingente, så er konsekvensen, at alting flyder, og at al tvang og regelmæssighed i det sociale således er opløst. Der findes socialkonstruktionistiske teoretikere som fx Kenneth Gergen og Jean Baudrillard, der muligvis kan fortolkes på denne måde. Men i det store hele mener vi, at dette er et karikeret billede af socialkonstruktionismen. De fleste socialkonstruktionister, og herunder vores tre tilgange til diskursanalyse, opfatter det sociale felt som meget mere regelbundet og regulerende.
(Jørgensen & Phillips, 1999 :14)

Det betyder, at vi betragter de unge ud fra de konkrete situationer, hvori der knytter sig begrænsede muligheder for hvilke identiteter de kan påtage sig samt hvilke udtalelser der accepteres som meningsfulde i konteksten. Dermed benægtes 'den fysiske virkelighed' ikke i specialet, men vi forsøger at anskue den ud fra en videnskabsteoretisk retning, der på den ene side medtager den viden, som andre videnskaber har frembragt, og på den anden side stiller sig kritisk i forhold til den

frembragte virkelighed, ved at betragte den viden ud fra den sandhed, som skabes i relationerne gennem de diskursive praksisser.

3.2. Tilblivelse som subjektet

I overensstemmelse med den videnskabsteoretiske position, hvor tilblivelsen af kultur ses som processering mellem individ og samfund, er det relevant at belyse, hvordan det gensidige spændingsforhold påvirker identiteten, og hvordan denne kan forstås med begrebet kulturel identitet. Kulturbegrebet ses dermed, som noget 'vi gør' mellem mennesker og kommer til udtryk i de sociale praksisser, der opstår relationelt og kontekstuel og er med til at forme den måde, som vi ser og forstår verden på (Jensen, 2005). Kulturel identitet har på samme måde som kulturbegrebet mange betydninger, der er knyttet til forskellige paradigmer (Jensen, 2001). Hertil er det helt centralt at klarlægge, hvordan de unges subjektiveringsprocesser kan forstås i forhold til deres tilblivelse som subjekt. I denne forståelse vil vi i følgende afsnit først udfolde *subjektpositioner* og dernæst *teknologier*, som anvendes i det perspektiv, som vi anlægger som analytisk fundament for vores erkendelsesinteresse. Derefter vil vi synliggøre, hvordan begreberne bliver benyttet i analysen.

Stuart Hall arbejder med kultur og kulturel identitet som anti-essentielt og arbejder ud fra teorien om, at subjektets identitet ikke er givet ved fødslen men formes gennem diskursive praksisser og positioner, der ændres over tid (Hall, 1996). Derudover ser Hall ikke selv rumme én identitet men flere identiteter, der altid er under forandring og under konstant påvirkning af historisk og kulturel kontekst, globalisering og modernitet (Hall, 1996) De forskellige identiteter er ifølge Hall ofte modstridende og modsætningsfyldte identiteter, som hjælper subjektet til at indtage forskellige identiteter afhængig af tidspunkt og kontekst og fungerer som midlertidige vedhæftninger til subjektets position, hvori de diskursive praksisser konstruerer de midlertidige identiteter. Med Hall's egne ord:

Identities are thus points of temporary attachment to the subject positions which discursive practices construct for us. (Hall, 1996:6)

Hall argumenterer videre for, at det der kobler identiteterne sammen, er subjektets evne til at konstruere fortællinger omkring en sammenhængende identitet (Hall, 1992; Jensen, 2001). Halls brug af

kulturel identitet giver os mulighed for at indfange identiteter, som de anbragte unge på døgninstitution udtrykker i den aktuelle kontekst som deltager i forskellige arenaer. Derudover giver begrebet mulighed for at belyse komplekse identitetssammensætninger hos unge, der skal navigere i et regelrandzonefelt (Jensen, 2001; Nielsen et. al., 2015). Denne identitetsforståelse tillader os ikke kun at se de unge på institutionen som kriminelle, men det giver mulighed for at se flere former for identitet formet af eksempelvis køn, etnicitet fritidsinteresse, skoleelev, ven eller bror/søster. På den måde kan man ifølge Iben Jensen undlade at *gøre* én bestemt identitet determinerende for subjektets tilblivelse, men derimod se det som komplekst sammensat (Jensen, 2001).

Halls ser altså subjektet som en diskursiv konstruktion af flere identiteter, der tit er divergerende, og han benytter i den forbindelse begrebet identifikation til at forklare dannelse af identitet gennem det, som han kalder subjektets aldrig fuldendte identifikation (Hall, 1996; Stage, 2015). 'Identitet' benyttes af Hall som 'sammensyningen' mellem den aldrig fuldendte identifikation og de sociale subjektpositioner, der på den måde er med til at danne identitet og identifikationsmuligheder gennem sproglige diskursive handlinger. Subjektpositioner består i denne sammenhæng af eksempelvis religiøs, kønslig, etnisk eller seksuel karakter der konstruerer identifikationsmuligheder gennem diskursiv praksis (Hall, 1996). Identitet er på denne måde kompleks sammensyning af subjektets identifikation med subjektpositioner, som hele tiden er i proces og under udvikling (Hall, 1996).

Begreberne subjektpositioner og subjektets tilblivelse er betydningsfulde i ambitionen om at opnå en forståelse af de unges oplevelser af at blive anbragt på en døgninstitution. Gennem begreberne ligger der en interesse i den menneskelige væren og gensidige proces mellem individ, samfund og kultur, som er medkonstruerende for de unges positionerings- og handlemuligheder på institutionen (Davies & Harré, 1990). Selvet ses i tråd med den socialkonstruktionistiske interesse, som ikke værende en essensbærende og stabil enhed, men ses i dets relationer til omverdenen, som kan bestå af eksempelvis kulturelle eller kønnede relationer (Søndergaard, 2006). Det betyder, at vi gennem specialet anser de unge, som værende i konstant relation til omverdenen, men også eksisterende i kraft af det relationelle forhold til omverdenen. På den måde sker udviklingen af de unge som subjekt relationelt og processuelt med den kontekstuelle omverden, som de indtræder i. Det betyder, at det ikke kun er dem, der påvirkes af omverdenen, men de er også medkonstruerende i forholdet mellem individ og samfund.

Dette kan ses i forhold til Bronwyn Davies og Rom Harré, der i begreberne om 'multiple selver' og 'subjektpositioner' har den relationelle væren mellem individ og samfund som fundament (Davies & Harré, 1990). I artiklen *Positioning: The Discursive Production of Selves* beskriver Davies og Harré, de sociale interaktionsprocesser som produceres, konstrueres, reproduceres og rekonstrueres gennem diskursive praksisser, der med sine gentagelser er medskabende for individer. Subjektpositioner har i nævnte artikel en vigtig plads i processen mellem individ og samfund, fordi der sker en formning af subjektet, hver gang det indtræder i forskellige subjektpositioner i interaktionssituationer gennem diskursive handlinger (Davies & Harré, 1990). Ifølge Davies og Harré spiller subjektets inklusion/eksklusion i de sociale kategorier en betydning for hvilke subjektpositioner, der kan indtages. De konkretiserer processen som 1) indlæring af kategorier som in- og ekskludere nogle individer, 2) deltagelse i de diskursive praksisser, hvorigennem mening tillægges i kategorierne, 3) Selvets positionering relateret til disse kategorier og historier, 4) erkendelse af en selv i forhold til de egenskaber, der besiddes, og som placerer en som medlem i nogle underkategorier af dikotome kategorier - *altså udvikling af selvforståelse som en person, der hører til i verden på en bestemt måde og derfor ser verden fra en således positioneret persons perspektiv* (Davies & Harré, 2014 :29).

Med denne identifikation af processen om 'tilblivelse som subjekt', hvori individet gennem tilgængelige subjektpositioner former forståelsen af sig selv og det omkringliggende samfund, indkredses hvordan vi indkredser subjektpositioner og de tillagte mulighedsrum, som de unge oplever i den delvist lukkede døgninstitution. Det er her vigtigt at understrege positioneringsbegrebets kontinuerlige proces.

3.3. Subjektivering

Tilblivelse som subjekt sker derfor gennem deltagelse i diskursive processer og praksisser, hvor forhandlinger om positioner knytter sig til sociale kategorier og bidrager til den altid igangværende subjektivering. Tilblivelse som subjekt samt begrebet om subjektivering indkredser derfor processen omkring at blive til som subjekt i en institutionspraksis og i belysning af denne proces bidrager tænkningen fra Foucault og Rose.

Som beskrevet i indledningen er de unge kriminelle i høj grad genstand for den politiske interesse, og dette kan betragtes i lyset af begrebet *governmentality* (Foucault, 1991; Rose 1996). En af de store

tænkere inden for governmentality er Michel Foucault, hvis tænkning bidrager til en forståelse af tilblivelsen som subjekt. Gennem Foucaults tænkning skabes menneskers handlemuligheder og evner ikke i autonome processer, men tager sin form i sociale (magt)relationer. Med dette menes, at magten ikke begrænser, dominerer eller undertrykker subjektiviteten, men derimod former den. Begrebet dækker over en række statsrelaterede moralopfattelser, der kommer til udtryk gennem politiske former for styringspraksisser og ledelsesstrategier. Disse har til formål at strukturere befolkningens handlingsfelt, der er tilpasset efter statens behov. Der er her tale om en række af institutioner, procedurer, beregninger, analyser, refleksioner og taktikker, som muliggør en udøvelse af specifikke og meget komplekse former for magt (Foucault, 1991). På denne måde kan governmentality kaste et perspektiv på senmodernitetens individualiseringen, hvor den øgede refleksivitet, selvudvikling og ansvarstagen for eget liv må forstås i magt-termer. Magten må i denne forbindelse dog ikke forstås som en altoverskyggende magt, der udøves over individerne, men som et gensidig spil med mulighed for forskydninger (Christensen & Sandberg, 2017).

Den britiske sociolog Nikolas Rose har reaktualiseret og videreudviklet de foucauldianske magt-analytiske begreber og perspektiver, som han har sammenfattet i termen *subjektiveringsregimer* (Christensen & Sandberg, 2017). Rose mener heller ikke, at sandhed og viden er endegyldigt, men derimod er noget som skabes og reproduceres gennem diskursiv praksis. Derved vil viden og magtrelationer både forudsættes og konstitueres gensidigt, hvorved felter af sandheder skabes, og derigennem stilles der spørgsmålstejn ved de selvfølgeligheder, som eksisterer. Rose forsøger at sætte et kritisk perspektiv til forståelsen af mennesket som autonomt, og benytter i stedet begrebet 'the genealogy of subjectification', hvor identiteten forstås som subjektivering. (Rose, 1996) Med dette begreb ligger en opfattelse af subjektet, som noget der ikke altid har eksisteret, men heller ikke vokser frem af historien gradvist, som en realisering af et iboende potentiale. Derved interesserer Rose sig for de konkrete praksisser, hvorigennem mennesker 'bliver gjort til subjekter' (Christensen & Sandberg, 2017).

I denne forståelse fremhæves særligt to aspekter af disse praksisser. For det første beskriver han, at subjektiveringsregimerne altid tydeliggøres på baggrund af bestemte *problematiseringer* af subjektets adfærd og selvforståelse. Den psykologiserede forståelse af subjektet, hvor subjektet betragtes ud fra en tænkning om at have en 'indre kerne', handler derfor i stedet om at forstå bestemte problematiseringer af subjektet (Christensen & Sandberg, 2017). Problematismen består i

hverdagspraksisser, som bliver problematiske for den enkelte eller for andre (Rose, 1996). Det kan forstås som at de sandheder, der eksisterer i forhold til, hvad der er rigtigt eller forkert, udspringer af specifikke problematiseringer af subjektet. I dette speciale betyder det eksempelvis, at vi ikke kan adskille identificeringen af bestemte handlinger som kriminelle fra de unges forankring i den overordnede samfundsmagt, eksempelvis retsvæsenet, som gør de unge ansvarlige for disse handlinger.

For det andet beskriver Rose i forlængelse af Foucault, at subjektiveringsregimer indebærer *teknologier*, der anses som de historiske magt/vidensrelationer, der sammen med praksis skaber subjektformer, som er mere mulige og oplagte end andre (Christensen & Sandberg, 2017; Rose, 1996). Teknologierne skal forstås i samspil med governmentality-begrebet. Rose argumenterer for, at den magt som udøves, ikke skal anses som en direkte ledelse og disciplinering, men den skaber derimod rum for, at individet kommer til at 'lede' sig selv. Det er i denne sammenhæng relevant at redegøre for Roses brug af teknologier, som vi inspireres af i specialets problemstilling. Teknologierne bidrager til en forståelse af den enkeltes syn på sig selv, ud fra en forståelse i det senmoderne samfund, som værende frie til at vælge i forhold til personlig udvikling og selvrealisering. Dette syn på selvstyring mener Rose er et resultat af det, som han kalder human-teknologier, der af ham beskrives som:

Human technologies are hybrid assemblages of knowledges, instruments, persons, systems of judgement, buildings and spaces, underpinned at the programmatic level by certain presuppositions about, and objectives for, human beings. (Rose, 1996 :132)

Fordelen ved at anskue teknologierne på denne måde er, at den analytiske opmærksomhed rettes mod de konkrete tekniske detaljer, hvorved subjektet formes. Humanteknologierne kan ifølge Rose (1996) betragtes i lyset af Foucaults beskrivelse af *disciplinering*. Her tilføjer Rose endnu et perspektiv til teknologierne, som dækker over selvrefleksive måder at forme og forandre individer på i samspil med praksis. Dermed søger teknologierne at forme individet i en bestemt retning, ud fra et autonomt/objektivt perspektiv, hvor totalinstitutionen i dette speciale kan betragtes som en sammensat teknologi, der influerer de unges konstitution af måder at være subjekt og forstå sig selv på. På den måde er disse teknologier ikke alle skabt ud fra disciplinære bestræbelser, hvorved subjektet pålægges af andre, men pålægges ligeledes af sig selv (Christensen & Sandberg, 2017). I forlængelse af dette

beskriver Rose, hvordan han mener, at den enkelte forstår sig selv, som han kalder 'relation to ourselves'. I denne relation til sig selv, og herunder forståelsen af sin egen identitet, beskriver han 'psy' som en vigtig faktor. Psy er en forkortelse for psykologi, psykiatri, psykoanalyse med mere. Dette er et eksempel på teknologier, der kan være medskabende, når individet (eller den unge) skal forstå sig selv (Rose, 1996).

Derved forstår Rose i forlængelse af Foucault magten som en 'produktiv' instans, der muliggør og forstærker, i højere grad end en instans der forbyder og begrænser (Christensen & Sandberg, 2017). Rose taler derfor ikke om teknologiseringen som malign, men som værende et analyseredskab, der tager udgangspunkt i at undersøge måden, hvorpå subjekter indgår i og styres af det teknologiske felt (Rose, 1996). Med denne forståelse forsøger vi at analysere teknologierne på en mere generel måde, for at belyse hvorledes de unges psykologiske kapaciteter kropsliggøres gennem teknologierne.

3.4. Affekt og følelser

I en videreudvikling af ovenstående teoretisering af teknologiernes betydning for tilblivelsen som subjekter, er det relevant at konkretisere hvordan forståelsen af affektteori bidrager til besvarelse af specialets erkendelsesinteresse. Teori om affekt og følelser har i nyere tid set en opblomstring som begreber, der især synliggør sig inden for køns- og kulturforskning, hvor identitetskategorier og forskellige former for magt kommer i spil som analysegenstand med affekt og følelser som omdrejningspunkt (Frederiksen, 2012). I denne læsning af begrebet argumenteres der for at affekter, som skam og frygt har historiske og begrebsmæssige forbindelser mellem køn og følelser, der kan have betydning for, hvordan offentlige og politiske debatter former sig (Frederiksen, 2012). Gennem specialet vil de unges beskrivelser af følelser, som er forbundet med subjektpositioner, der er mulige som anbragt ung i en institutionspraksis, i højere grad blive italesat gennem begrebet affekt. Denne fortolkning er på baggrund af, at følelser kan siges at associere med dagligdags sproget om at have én følelse, altså som noget man *har* i det essensbærende individ. Hvorimod affekt, med udtrykket at være *i affekt*, kan være med til at skærpe interessen for, hvad følelser *gør* og ikke som årsag til personers handlinger, men ud fra en forståelse af affekt som relationel og performativ (Frederiksen, 2012). Man *gør* altså affekter som eksempelvis skam eller frygt performativt og relationelt. Affekt

kan på den måde synes at være et mere omfattende begreb end følelse til at analysere de unges beskrivelse af, hvordan affekt 'klistrer' sig til subjektpositioner.

Denne entydige og forenkede opdeling af affekt og følelser, som fremskrives her, kan til tider ses som en uretfærdig reducering og kategorisering mellem affekt og følelser. Derfor er det nødvendigt at konkretisere brugen og forståelsen af begreberne. Særligt da de traditioner, som affektteori har rødder i, anlægger et dekonstruktivt perspektiv og tilstræber at gøre op med entydige kategoriseringer (Frederiksen, 2012). Det kan derfor imidlertid ikke kategoriseres i et dikotomisk forhold mellem essens og konstruktion, hvorfor følelser og affekt heller ikke kan kategoriseres som følelser og affekt som individuelt funderet eller socialt konstrueret (Frederiksen, 2012). Sara Ahmed, der er tidligere professor i Race and Culture studies ved University of London, argumenterer imod en forhåndsopdeling af det sproglige og førsproglige i debatten om følelser og affekt. Hun ser i stedet denne adskillelse, som en konstruktion der er i sig selv kan gøres til genstand for analyse (Ahmed, 2004). Derudover beskriver hun, at individets oplevelser ikke dannes ud fra en tom baggrund, men påvirkes af historie og andres fortælling om affekter, samt at vores personlige historier igen påvirker hvordan vi oplever følelser og affekter. Ahmed er i den sammenhæng interesseret i hvad følelser og affekt *gør* og ikke hvad de *er*, og dermed holder hun et åbent forhold mellem hvad følelser og affekt kan konnotere (Frederiksen, 2012). Det betyder, at de to begreber kan indeholde af bibetydninger. Hun konkretiserer i følgende udtalelse hvorfor affekter og følelser ikke kan deles skarpt op mellem essens og konstruktion:

I think you can separate affect and emotion, you even can have a rationale for doing that, but it needs to be understood as a method allowing you to do certain things and not as corresponding to a natural distinction that exists in the world. The world we are describing is messy – if we have clear distinctions we're actually losing our connection to that world. Clear distinctions for a messy experience or a messy situation are neither helpful for a better understanding of reality nor interesting for the debate. (Ahmed, 2014 :98)

Med Ahmed som udgangspunkt for specialets forståelse af affekt og følelser, som noget der gøres og påvirkes relationelt, skal begreberne være med til at beskrive og analysere, hvad der er på spil i de unges oplevelser af at indgå i en institutionspraksis, hvor der med tidligere forskning argumenteres

for, at denne ungegruppe er særligt kompleks (Nielsen et. al. 2015; Larsen et. al., 2016). Vi benytter derfor begrebet som et analytisk blik til at udrede nogle af de affekter som gennem relationer og performativitet 'klistres' til subjektpositioner i de institutionelle rammer, som har indflydelse på deres navigation i feltet.

Redegørelsen af det teoretiske blik som lægges i specialet om den gensidige processering mellem subjekter, kultur og samfund, giver begreber som *subjektpositioner* og *teknologier*, der vil danne rammen for analysen. Det videnskabsteoretiske blik og teoretiske perspektiv har på denne måde, gennem ovenstående afsnit, skabt et fundament til læsning og forståelse af følgende metodeafsnit der efterfølges af specialets analytiske del.

4. Metode

Metodeafsnittet vil være delt op i forskellige underafsnit, der gennem hele afsnittet har til formål at skabe gennemsigtighed og bidrage med validitet til håndtering af det empiriske datamateriale og senere fremanalyserede pointer, diskussion, konklusion og perspektivering. Med den ambition forsøger vi i dette afsnit at gøre rede for de refleksioner, der har været før, undervejs og efter empiriindsamlingen, samt hvilke metoder der er blevet anvendt. Vi anerkender i den videnskabs-teoretiske position, som vi indtager, at der ikke findes en objektiv sandhed, men at viden er relationel. Derfor ønsker vi med vores empiri at indtage en dialogisk tilgang ud fra de unges forskelligartede og positionerede perspektiver, samtidig med at vi ser empirien som relationelt frembragt. Derfor er tilgangen til empiriindsamlingen diskurspsykologisk, hvor betydninger er indlejret i sproget, modsat en fænomenologi-psykologisk tilgang, hvor sproget anses som en afspejling af en dybere psykologisk virkelighed (Jørgensen & Phillips, 1999). I sammenhæng med det socialkonstruktionistiske blik og den diskurspsykologiske tilgang, hvor vi anser viden som relationel frembragt, er det relevant at tilføje, at viden og meninger i forbindelse med specialet ligeledes er relationelt frembragt og på denne måde et resultat af relationelle processer. Derved har de unge og de ansatte på forskelligvis guidet os ind i centrale problematiseringer i de institutionelle rammer, som de var en del af. Det betyder ligeledes at indholdet af specialet ikke blot skabt i relation med de unge, men vil være et produkt af relationelle processer, der involverer langt flere mennesker. Heriblandt de unge, de professionelle og forskere, som beskæftiger sig med unge, vores vejleder, medstuderende og personlige relationer.

Empirien er indsamlet over fire dage gennem metoderne *feltpositionering* og *semistrukturerede interview*. Målet er ikke selvpræsentation (underforstået, det er mere 'sandt', hvis de unge udtrykker det), men derimod en artikulation af de unges stemmer og et forsøg på at fremføre og forstå deres stemmer i al deres situerethed.

4.1. Litteratursøgningsstrategi

I følgende afsnit ønsker vi at give et indblik i processen og systematiseringen af litteratursøgningen, der har været medskabende for specialets problemfelt og erkendelsesinteresse. Det er derfor vigtigt for validiteten at kunne spore litteratursøgningens vej, lige fra den meget brede søgning i starten af

specialeperioden til indkredsningen i slutningen af specialeskrivningen. I forbindelse med opstarten havde vi en ambition om at forsøge at klarlægge noget af den eksisterende litteratur om de udsatte unge, kriminalitet og identitet, som har haft en betydning for det problembaserede arbejde med udviklingen af nuværende erkendelsesinteresse, som har gennemgået tilrettelser helt frem til aflevering af specialet.

I opstartsfasen foretog vi brede og fritekstsøgninger i onlinedatabaserne: Google Scholar, Proquest, Informedia, og Primo. Undersøgelsesfeltet, *udsatte unge*, var et ukendt felt for os i specialets opstart. I arbejdet med at 'bryde' ind i undersøgelsesfeltet og den eksisterende forskning på området, blev der i nævnte databaser brugt forskellige søgemetoder som hurtigsøgning, citationssøgning, kædesøgning og bloksøgning (Bilag 1). Her blev Google Scholar især brugt som hurtigsøgning af aktuel forskning omkring udsatte unge i en dansk kontekst. Med denne søgningsform blev der skabt mange resultater, og der blev hurtigt brug for en systematisering af søgningen i afdækningen af forskning indenfor feltet. Med systematiseringen forsøgte vi at afdække tre emnepunkter i litteratursøgningen, som vi fandt væsentlige for at opnå en forståelse af de unges konditioner for at indgå i samfundet 1) *ungdommens vilkår i samfundet* 2) *udsatte unges muligheder for inklusion* 3) *anbragte unge*. (Bilag 1).

Vi fandt gennem vores litteratursøgning, at der er en del national og international forskning om kriminalitet, der omhandler hvordan de kriminelle kommer ind og ud af kriminalitet. Dertil er bande-kriminalitet og kriminalitet blandt etniske minoritetsgrupper bredt repræsenteret (Hansen, et. al., 2015; Olesen, 2011; Sandberg, 2009; Turnbull, 2016; Mørck & Hansen, 2015; Nielsen & Mathiassen, 2015). I vores litteratursøgningsproces fandt vi, at der kun er lavet ét relevant forskningsprojekt med lignende metodiske fremgangsmåde, som ligger til grund for dette speciale, der gennem observationer og relationsopbygning skal klarlægge unges oplevelse af at være anbragt på døgninstitution i Danmark. Denne omtalte forskning tager udgangspunkt i en sikrede døgninstitution, hvorfor vores er foretaget i en døgninstitution med delvist lukkede pladser for unge kriminelle. Vi oplevede derfor et hul i forskningen omkring anbragte unges oplevelse af at være unge i en døgninstitutionspraksis med delvist lukkede pladser i Danmark.

Derudover har litteratursøgning om nuværende politiske regelsystemer, der ligger under kommunal, regional og statslige regi, haft en stor betydning for vidensopbygning og forståelse af et komplekst problemfelt. Gennem denne orientering i regelsystemer ligger adskillige lovtekster, som en nødvendighed for at have de nuancerede og politiske argumenter i undersøgelsen af specialets erkendelsesinteresse.

4.2. Positioneret feltarbejde

Idet at forskningsfeltet som udgangspunkt var forholdsvist ukendt for os, og anses som en undertrykt/udsat gruppe, forsøgte vi at skabe en afslappet relation med de unge som en del af vores tilgang til empiri-indsamlingen. Ved første møde med de unge, forsøgte vi derfor at positionere os med de unge i feltet, selvom vi er klar over, at dette ikke er muligt i fuld udstrækning. Vi forsøgte at positionere os gennem det, der af Dorthe Staunæs beskrives som *feltpositionering*. Denne metode placerer sig som en blanding mellem “deep-hanging-out” og aftaleantropologi (Staunæs, 2014). Ved at benytte denne metode tillod vi os at ‘hænge ud’ i feltet med de unge uden et umiddelbart formål, dog stadig med en bevidsthed om at være opmærksom på at observationerne, som blev gjort, mens vi ‘hang ud’, skulle benyttes, hvorfor vi udarbejdede en observationsguide for at skabe systematik (Bilag 2). På denne måde forsøgte vi at skabe en kropsliggjort viden om forskningsfeltet, som ligeledes er en mere ‘naturlig’ form for empiri (Jørgensen & Phillips, 1999). Med dette mener vi, at vi forsøgte at få indblik i betydningerne af, hvad der blev gjort og sagt, og dermed også netop hvad der hverken blev gjort eller sagt i konteksterne med divergerende positioneringskonstellationer (Staunæs, 2012).

Aftaleantropologien blev anvendt, idet vi ikke indgik med de unge i klassisk antropologisk forstand, men var nødt til at tilpasse os aftaler med institutionslederen, for hvornår vi kunne være til stede sammen med de unge. Deep-hanging-out vil i traditionel forstand være en langsommelig proces – gerne over flere år (Staunæs, 2012). Vi havde blot fire måneder til at udforme dette speciale. Derudover havde vi en række udfordringer i forhold til at få lov til at komme og ‘hænge ud’ med de unge, idet vi var nødt til at få tilladelse fra ledelsen på institutionen. Det tog fem uger fra vores første forespørgelse, til vi fik arrangeret et indledende møde vedrørende specialesamarbejdet. Hertil var det ligeledes vanskeligt at få lov til at bruge det antal dage med de unge, som vi ønskede, da det skulle tilpasses deres hverdag, hvorfor nogle aftalte dage desuden blev aflyst. Derfor havde vi fire dage med

de unge til vores emperiindsamling. Vi indgik på denne måde sammen med de unge, hvor vi forsøgte at positionere os med dem ved at indgå i deres typiske hverdag med skole, sport og praktiske opgaver. Her var det vigtigt for os at forsøge at vise interesse i dem og deres forståelse af de mulige positioner, som de kan indtage i den institutionspraksis, som de indgik i. Hertil er en væsentlig tilføjelse, at vi på forhånd havde spurgt lederen til, hvorvidt de unge var bekendte med vores tilstedeværelse og havde godkendt den, hvortil hun svarede, at de unge ikke ville kunne forholde sig til det, og det derfor kun var personalet, som var blevet gjort bekendt med det på forhånd. Det betyder, at de unge ikke på forhånd har givet konkret samtykke til at være en del af undersøgelsen, hvilket har skabt efterfølgende refleksioner i forhold til de etiske dilemmaer af dette.

Med inspiration fra Staunæs' metodiske overvejelser omkring feltpositionering, diskuterede vi, hvorvidt vi ligeledes gennem vores feltpositionering skulle åbne op for os selv og vores privatliv i samtalen med de unge. Efterfølgende er vi blevet bevidste om, at denne diskussion opstod på baggrund af, at vi havde en forudindtagelse af de unge som 'farlige'. Vi blev alligevel enige om at forsøge at være åbne, og vi indgik derfor ikke udelukkende med henblik på at lære de unge at kende, men i lige så høj grad med henblik på at lade de unge lære os at kende. Derfor forsøgte vi at skabe en fælles forståelse med de unge om, at der var mulighed for spørgsmål både til og fra de unge. Dette oplevede vi løsnede op i de unges lyst til at indgå i samtale med os, da de ligeledes fik viden om vores fortid, nuværende livssituationer og drømme for fremtiden.

Dagene, hvor vi indgik sammen med de unge, var alle forskellige. Den første dag var en dag, hvor vi havde mulighed for at indgå i undervisningssammenhænge. Her var vi sammen med fem unge i skolen, som fik undervisning i forskellige fag. Derudover var vi desuden med i institutionens værksted, hvor to unge fik praktisk undervisning. Anden dag sammen med de unge indgik vi udelukkende i sportslige sammenhænge uden for institutionens fysiske rammer, hvor der denne dag blev spillet fodbold. Tredje dag var endnu en dag med undervisning på skolen og værkstedet. Det var de samme to unge, som var på værkstedet, mens der denne dag var seks unge i skolen, hvoraf fire var de samme som første dag. På denne dag havde de unge idræt på skemaet midt i skoletiden, og vi spillede derfor fodbold med dem endnu engang. Yderligere fik vi denne dag lov til at blive efter deres undervisning, men efter få timer var det svært at indgå med de unge, idet dette var en dag, hvor mange af de unge skulle på udgang, og de resterende gik på deres værelser. Fjerde dag vi var sammen med de unge, var endnu en undervisningsdag, hvor vi var sammen med seks unge på skolen.

I løbet af dagene hvor vi ‘hang ud’ med de unge, forsøgte vi at skabe relationer og interesser med og for de unge. Dette gjorde vi blandt andet for at skabe tillid og tryghed i relationen med de unge, og på denne måde forsøge at øge deres lyst til at medvirke og lukke op for enkeltinterview, men ligeledes for at skabe grundlag for et interview på baggrund af det, som vi allerede selv havde oplevet sammen med de unge. Det gav yderligere en grundlæggende forståelse for de normer, rutiner og hverdage, som de unge indgik i (Krogstrup & Kristiansen, 2015). Det betød også, at vi derfor ikke behøvede at bruge den samme tid på at afkode i interviewene, men kunne bygge videre på vores kropsliggjorte erfaringer (Staunæs, 2012). Her er det efterfølgende blevet tydeligt for os, at vi ligeledes benyttede begreber i interviewene, som de unge brugte på institutionen. Ligeledes blev det tydeligt for os, at mange af de normer og rutiner, som var på institutionen, var meget svære for os at afkode, og dette i endnu højere grad, fordi undersøgelsesfeltet var så ukendt for os.

4.3. Interview

I forlængelse af den diskurspsykologiske tilgang har vi valgt at inddrage semistrukturerede interview med fire af de unge på institutionen. Her havde vi på forhånd udformet en interviewguide med spørgsmål, som vi vurderede som relevante til besvarelse af problemformuleringen i specialet, hvortil der var plads til at uddybe eller forfølge erfaringer og oplevelser (Bilag 3). Spørgsmålene i interviewguiden blev udarbejdet ud fra tre forskellige overordnede kategorier: “det institutionelle”, “ung i samfundet” og “subkulturelle forhold”.

Vi anerkender, at interviewene, foretaget i forbindelse med specialet, er et resultat af socialt situerede aktivitet, hvor det er sammenspillet mellem os og den unge i interviewet, som former de unges svar i interviewene gennem rollespil og indtryksstyring (Järvinen, 2015). Vi forsøgte at lægge op til en uformel dialog mellem os og de unge, hvor vi gerne ville skabe en flydende samtale, som ikke skulle blive en afbrudt samtale i en svar/spørgsmål-situation. Vi er således inspireret af den dialogiske tilgang, idet vi ser interviewene som:

[...] ikke en tapning af interviewpersonens subjektive erfaring og mening, men et socialt møde, hvor erfaring bliver fortolket og mening bliver skabt. (Järvinen, 2015 :30)

Dette betyder, at vi ikke kan indtage en objektiv position, hvor vi kan fremlægge de unges 'sandhed' taget ud af den sociale kontekst. Dermed vil fokus for interviewet være at anse det som en social interaktion mellem os og den unge (Jørgensen & Phillips, 1999). Det betyder overordnet set er interviewformen til denne undersøgelse er åben, udforskende, udfoldende, søgende og engagerende, hvor vi har forsøgt at skabe en platform for den unges udfoldelse af forståelser og beskrivelser (Søndergaard, 2005). Derudover var det et bevidst valg at skabe en interviewsituation, hvor der kun var én interviewer til stede. Denne konstruktion dannede vi på baggrund af en betragtning om ikke at være i overtal og indtage en dominerende magtposition i forhold til den unge i interviewsituationen (Trost & Jeremiassen, 2010).

For at kunne få den enkelte unges stemme frem, interviewede vi de unge enkeltvis. Vi blev dog opmærksomme på, at dette ikke var muligt med alle unge, da flere af de unge var mandsopdækkede i deres bevægelse rundt på institutionen, og derfor ligeledes skulle have en ansat med i lokalet, hvor interviewet blev afholdt. Derudover var der en af de unge (Zack), som havde stor interesse i at deltage i et interview, men idet de unge var mindreårige, skulle vi have forældregodkendelse, og derfor kunne vi ikke interviewe Zack, men lod ham i stedet være til stede under et af interviewene. På baggrund af disse faktorer opstod en situation i interviewet med Benchico, hvor der var tre personer i interviewsituationen udover ham - bestående af Zack og to ansatte. Dette kan derfor have påvirket interaktionen med Benchico i interviewsituationen, men vi vurderede alligevel at foretage interviewet og benytte det som en del af empirien ud fra en præmis om, at vores undersøgelse er på baggrund af deres vilkår og interesse.

Da interviewet betragtes som en social interaktion, er spørgsmålene ligeledes vigtige for analysen, idet den unges svar i interviewsituationen er et resultat af vores vurdering af dem (Jørgensen & Phillips, 1999). Derfor er både svar og spørgsmål blevet transskriberet samt medtaget i analysen. I transskriptionen er personnavne, stednavne og beskrivelser blevet anonymiseret, så de ikke er genkendelige eller kan spores tilbage til identifikation af institutionen eller de unge. Derudover er transskriptionen af interviewene ændret fra talesprog til skriftsprog.

4.4. Ethiske overvejelser

Endnu en væsentlig refleksion omkring vores metodiske overvejelser har bestået i at afklare mange af de etiske aspekter, som melder sig i et speciale, der omhandler anbragte unge. Her har det frem for alt været nødvendigt at tage højde for, at genstandsfeltet er af en særlig sensitiv karakter, og at de unge, som er genstand for undersøgelsen, befinder sig i en samfundsmæssig udsat position. Dette har derfor stillet nogle særlig krav til os, og det krævede, at vi tog nogle etiske hensyn undervejs i specialeforløbet. Størstedelen af det som bør blive sagt under denne overskrift, vil sandsynligvis allerede være nævnt, men vil blive uddybet i dette afsnit for at understrege de etiske aspekter, som er relevante i forbindelse med specialet.

I forbindelse med udarbejdelsen af specialet har der været særlige etiske overvejelser, idet der spørges ind til kriminelle handlinger, derudover er de unge, som vi har haft kontakt med mindreårige. Hvorfor det krævede samtykke fra både de unge, deres forældre og ansatte i institution i forbindelse med vores feltpositionering og foretagede interview, fordi de unge har ret til deres integritet og værdighed (Trost & Jeremiassen, 2010). Dette har haft betydning lige fra vores første kontakt med de unge til opbevaring af datamateriale fra interview og observation. I forbindelse med kontakten til de unge var det vigtigt at forberede os på, at vi sandsynligvis ville berøre nogle personlige og følelsesmæssige emner, med risiko for at påvirke den unge i en uhensigtsmæssig retning (Trost & Jeremiassen, 2010). Dette særligt i forhold til, at vi på forhånd var bekendt med, at flere af de unge har smertefulde oplevelser som en del af deres livsfortælling. Derfor handlede det for os om at have en kontinuerlig føling med situationen i interaktionen med de unge.

Til dette skal dog tilføjes, at vi tager del i Trost & Jeremiassens (2010) erfaring om, at folk som regel har lettere ved at tale om følelsesmæssige emner end forventet. De beskriver, at personerne, som de har haft berøring med i interviewsituationer, har beskrevet det som en god oplevelse at tale med en person, som lytter interesseret uden at dømme. De unge i denne undersøgelse er ingen undtagelse. Flere gav udtryk for, at de havde en god oplevelse med interviewet. Vi har derfor ligeledes været opmærksomme på, at de etiske hensyn ikke skulle ende i en overforsigtig behandling af de unge, som udforskes. Derudover er det ikke muligt at vide, hvad der kan være et følsomt emne for en af de unge, og hvordan det emne slet ikke behøver at være følsomt for den anden. Dette er også grunden til, at vi ikke har valgt at informere de unge om, at der kan være spørgsmål, som kan være følsomme for dem

på forhånd. Yderligere pointerer Trost & Jeremiassen, at intet vil være ‘for følsomt’ i en tillidsfuld atmosfære (Trost & Jeremiassen, 2010). Derfor var tillids- og relationsopbygningen med de unge særlig vigtig i vores interaktion med de unge.

Vi har derudover været opmærksomme på at respektere de unge og deres integritet ved transskribering af interviewene. Her kan det for nogle opfattes som integritetskrænkende, hvis der for eksempel fremgår direkte citater fra det talte sprog, da talesprog kan være sjusket og virke nedsættende om den interviewede person. Derudover kan en direkte transskription af det talte sprog være med til at identificere den interviewede, hvis personen bruger specifikke fyldord eller afbrudte sætninger (Trost & Jeremiassen, 2010). Derfor har vi valgt at stramme citaterne op og omskrive det fra talesprog til skriftsprog med opmærksomhed på, at citaterne ikke forvrænges.

Slutteligt er det vigtigt at påpege at for at sikre fuld konfidentialitet, vil de unge i specialet være anonyme. Derfor vil placeringen samt navnet på døgninstitutionen ikke indgå i specialet. Derudover vil de unges navne være pseudonymer, og ligeledes er alle personfølsomme oplysninger, såsom uddannelser, bopæle og navne blevet ændret til mere generelle kategorier eller fjernet helt, hvis vi har vurderet, at det ikke har betydning for analysen og forståelsen. Dertil skal det tilføjes at lydfiler med vores samtaler, der er optagede som opsummering på observationer efter endt dag på institutionen, ikke er vedlagt, idet vi bruger de unges navne.

4.5. Metodiske begrænsninger

I gennemgangen af den metodiske fremgang er det relevant at bidrage med overvejelser om andre metodiske tilgange, der kunne have tilføjet flere nuancer og perspektiver til specialets ungeperspektiv. Her kan den metodiske tilgang fra Dorthe Staunæs’ ph.d.-afhandling inspirere. Hun uddelte engangskameraer til de unge i folkeskolen, som hun undersøgte, og benyttede billederne, som udgangspunkt for interviewene for at tilføje en dimension i det ungeperspektiv, som hun anlægger i sin afhandling (Staunæs, 2003). Med inspiration fra Staunæs kan der argumenteres for, at denne metodiske tilgang i en modificeret udgave også kunne have bidraget med nuance i det ungeperspektiv, som der i specialet anlægges. Denne modificeret metode formulerer vi som *netværk-dialogisk snaplog*.

Til denne metode ville vi benytte appen Snapchat for at skabe dialog og den uformelle relation med de unge, mens vi/de indgik i to forskellige kontekster på tværs af tid og rum. Relationer via internettet er efterhånden ikke længere nyt, men det er forholdsvist nyt i det akademiske område, og der er derfor ikke megen bagvedliggende teori at hente omkring brugen af netværksplatforme som metodisk redskab (Larsen, 2012). Derudover er netop denne netværksplatform først blevet udviklet i 2011, og var ikke mulig at finde i akademiske metodesammenhænge (Snapchat, 2018). Denne metodiske tilgang kunne have været interessant at benytte, idet især de unges brug af sociale netværksplatforme relateres til og sammensmeltes med de fysiske relationer, som de indgår i. Derudover er Snapchat en af de mest populære netværksplatforme blandt unge, som ville give mulighed for billeder/videoer med tilhørende tekst/grafik og lyd (Larsen, 2012; Deagon, 2018; Sociale medier 2017s).

Metoden blev udtænkt på baggrund af metoderne snaplog og feltpositionering (Bramming et al., 2009; Staunæs, 2003). Snaplog er en kvalitativ forskningsmetode på baggrund af billeder der sammenkobles med logbogsføring, hvor det ville være deltagerne selv, der dannede det visuelle og skriftlige materiale (Bramming et al., 2009). Metoden kunne benyttes som et led i dialogen mellem os og de unge. Det dialogiske ved at benytte netværksplatformen Snapchat øges ved, at vi kunne have en audiovisuel kommunikation med de unge via billede/video og eventuelle skriftlige kommentarer. De unges forskelligartede og positionerede perspektiver kunne på denne måde blive bragt på banen via 'snaps'. Derfor mener vi, at denne metode ville kunne bidrage til at give os et 'naturligt' indblik i de unges hverdag på institutionen (Larsen, 2012; Jørgensen & Phillips, 1999).

Efter etiske overvejelser omkring anonymiseringen af de unge og dialog med lederen for institutionen, var det i løbet af specialeperioden ikke muligt at afprøve netværk-dialogisk snaplog som metodisk tilgang. Hertil kan det diskuteres, hvorvidt denne metode havde bragt os tættere på de unge, da det ville afhænge af, hvorvidt de unge i det hele taget ville have sendt os snaps. Vi oplevede dog at Benchico spurgte efter vores Snapchat den sidste dag, hvor vi var sammen med de unge, som kan antyde at han ville have sendt os 'snaps'.

4.6. Analysedesign

Vi forsøger med den diskurspsykologiske tilgang at analysere os frem til, hvilke mønstre der er i udsagnene omkring de unge på institutionen, og hvilke sociale konsekvenser der kan være forbundet

med de diskursive fremstillinger af virkeligheden. Det kan særligt være svært at se diskurser, som man selv er helt tæt på, eftersom man selv er en del af kulturen, og dermed kan det være svært at gennemskue de selvfølgheder, som ligger i de socialt konstruerede betydningssystemer, altså diskurser (Jørgensen & Phillips, 2010). Derudfra anser vi vores indtrædelse i feltet som fordelagtig, da vi ikke i forvejen var en del af det og derfor kan have lettere ved at gennemskue de selvfølgheder, der findes i institutionspraksissen.

Det analytiske arbejde tager udgangspunkt i vores ambition om at undersøge hvordan de unge konstruerer deres identitet gennem diskursive praksisser på institutionen. Her er vi inspirerede af Margaret Wetherell og Jonathan Potter (1992), som anlægger en vinkel af diskursanalysen, der adskiller sig fra den foucauldianske måde at udføre diskursanalyse på, ved at fokus lægges på diskursernes handlingsorienterede, situerede og levede aspekter gennem begrebet *fortolkningsrepertoire*, fremfor fokus på det mere overordnede samfundsmæssige (Wetherell & Potter, 1992). Der fokuseres således mere på det konkrete sprogbrug, og i mindre grad hvordan de unge styres af diskursen. Denne vinkel betegnes af Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips som diskurspsykologi (Jørgensen & Phillips, 1999).

Diskurspsykologerne analyserer, hvordan folk selektivt trækker på forskellige diskursive ressourcer i forskellige sociale sammenhænge. Igen ser vi en interesse for, hvordan givne struktureringer dels danner rammen for den konkrete diskursive praksis og dels udfordres og omdannes i den konkrete brug. (Jørgensen & Phillips, 1999 :145)

I denne forståelse er sproget og kommunikation ikke blot et spejl, som kopierer verdenen, men derimod angår det som en aktiv medkonstruktør, hvor verden reflekteres og præsenteres på bestemte måder. Begrebet fortolkningsrepertoier benyttes i analytisk sammenhæng til at beskrive de sæt af begreber, beskrivelser og talemåder, som benyttes af de unge med en bestemt stil og grammatik, der har bestemte effekter til følge. Repertoierne anvendes ud fra situationen til at fremstille sig selv eller andre på en bestemt måde, og undskylder, forklarer retfærdiggør, kategoriserer, benævner, anklager og så videre (Potter & Wetherell, 1992). Derfor vil vores blik i analysen tage udgangspunkt i, hvordan de unge taler verden frem (og altså ikke hvordan de ser/taler om verdenen). Dette gør vi ved at undersøge hvordan de unge gennem deres sprog trækker grænser, indkredser og udgrænser. Vi forsøger ligeledes at identificere hvilke fortolkningsrepertoier, som dominerer, samt hvilke der

forekommer mere sagte hos de unge. Vi kigger ligeledes efter tilblivelser, stabilitet og permanens (Staunæs, 2003). Generelt betyder det, at vi kigger efter *gentagelser* i forhold til hvad der gøres og siges i genkendelse af netop ungdom og kriminalitet. Derfor ser vi generelt i vores observationer og interviews efter “vaner”, “vant til”, “plejer”, “hele tiden”, “ofte”, “de(t) samme” og så videre. Da vi anerkender at ingen konstruktioner er faste og kun kan opnå en delvis fiksering, finder vi det ligeledes interessant at kigge på de brud, forskydning og instabilitet, som fremtræder i empirien. Disse er praksisser, hvor der ikke inkluderes i forhold til kategoriseringen, men i stedet ekskluderes (Staunæs, 2003). Med disse forskellige analytiske pointer tager vi derfor udgangspunkt i den gensidige processering mellem de unge og det samfund, som de er blevet anbragt i og er en del af.

5. Analyse

Analysen har på denne måde til formål at operationalisere specialets teoretiske valg aktivt i besvarelsen af specialets problemformulering. Analysen vil være delt op i fire afsnit, som skal bidrage til at skabe en forståelse af, hvad der har indflydelse på de unges tilblivelse som subjekter. Første afsnit har til formål at give en *introduktion* til de institutionelle rammer, som i specialet undersøges. Andet afsnit tager udgangspunkt i, hvordan *reguleringen i de institutionelle rammer* spiller ind på de unges tilblivelse som subjekt. I analysen af dette operationaliseres Roses begreb om teknologiers betydning for deres tilblivelse som subjekter. Med eksempler fra empirien analyseres det, hvordan de unge oplever, at teknologierne i institutionspraksissen har betydning for subjektiveringsprocessen. Andet afsnit om reguleringen i de institutionelle rammer fører med sine analytiske pointer videre til tredje afsnit, hvor der fremanalyseres hvordan *subjektpositioner* forhandles, og hvilke der er mulige at indtage i institutionsrammerne. Forhandlinger om positionerne på institutionen analyseres ud fra subjekt- og positioneringsmuligheder, der henter inspiration fra Davies og Harrés teori om positionering: diskursiv produktion af selver og deres forståelse af sociale kategorier. Slutteligt vil det analyseres, hvordan de unges relationelle forhold til hinanden påvirker deres navigation i de institutionelle rammer.

5.1. Introduktion til delvist lukkede døgninstitutioner/afdelinger

Vi sidder i bilen en kold og snefuld morgen, vi krydser fjorden, drejer ind af en lille skovvej, der leder os ind gennem skoven op ad en bakke, hvor vi stopper på parkeringspladsen til døgninstitutionen med udsigt over vandet og skoven i baggrunden. Parkeringspladsen er fyldt med biler, men der er ingen mennesker at se, så vi venter lidt nervøst inde i bilen, inden vi stiger ud. Idet samme som vi stiger ud af bilen, møder vi en pædagogpraktikant, der følger os over til skolen, hvor vi får det første møde med de unge. I skolen møder vi Kasper [red. ung som bor på døgninstitutionen] og vores indtryk af de naturskønne omgivelser kommer frem, idet vi spørger til om de [red. de unge] tit løber ture i skoven, og Kasper svarer, at det gør de kun, når de stikker af. (bilag 5)

Med Kaspers svar blev vi fra starten opmærksomme på kontrasten mellem de unges opfattelse af omgivelserne, som en eventuel flugtvej, og vores opfattelse af omgivelserne, som naturskønne, hvor man får lyst til at løbe en tur. Nævnte eksempel skal ses som indikator for, hvordan vi i samværet med de unge oplevede forskellige syn og opfattelse af de institutionelle rammer.

Døgninstitutionen i dette speciale er åben, men med lukkede pladser. Det vil sige, at de på institutionen, har mulighed for at udøve magtanvendelse på samme måde som på de åbne døgninstitutioner, men derudover også har mulighed for at tilbageholde de unge i perioder på op til fem sammenhængende dage og 30 dage om året, i form af aflåsning af yderdøre og vinduer. Desuden er der krav til, at der med den øgede magtanvendelse følger: *en intensiveret pædagogisk indsats, og at der altid er en medarbejder sammen med den unge, så der ikke er tale om isolation* (Københavns Kommune, 2014). På de delvist lukkede døgninstitutioner/afdelinger i Danmark er der 1-2 pladser, som er lukkede.

I året efter de delvist lukkede afdelingers etablering, beskrives der af daværende minister for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold; Manu Sareen, to overordnet kriterier for at unge kan anbringes på delvist lukkede institutioner eller afdelinger:

1: Kommunen skal vurdere, at det er afgørende for den unges socialpædagogiske behandling, at de anbringes der.

2: Kommunen skal vurdere, at der er risiko for, at den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, for eksempel på grund af kriminell adfærd eller misbrug. (Socialudvalget, 2014)

Til denne udtalelse tilføjer han, at der er to parametre, som der lægges vægt på. Det første er, at unge på de delvist lukkede døgninstitutioner/afdelinger har behov for støtte og hjælp samt de unges forskellighed. Derudover lægges der vægt på, at de unges anbringelsesårsager er forskellige, hvortil det slås fast, at mange af de børn og unge, som bliver anbragt, aldrig har begået kriminalitet. På

institutionens egen webside beskrives de unge som kriminelle eller stærkt kriminalitetstruede, voldelige, misbrugere, diagnose vanskeligheder og/eller med sundhedsrelaterede vanskeligheder. I indledende samtale med institutionslederen beskrives alle de unge på institutionen som kriminelle (bilag 4; bilag 5). Af de unge selv beskrives de, som bor på institutionen, som kommunalt- eller domsanbragt (bilag 6; bilag 7; bilag 8; bilag 9). Der er derfor forskellige beskrivelser og syn på de unge afhængig af kontekst, som indikerer det spændingsfelt, de unge indgår i.

De anbragte børn og unge på de delvist lukkede døgninstitutioner/afdelinger er mellem 12 og 17 år, men har i nærværende undersøgelse været mellem 14 og 17 år. En ung er gennemsnitligt 1,3 år på denne type døgninstitution. De ansatte på institutionen består af fagligt personale som af lærere, pædagoger samt en ledelse. Institutionen bliver drevet kommunalt og er derfor i et tæt samarbejde med sagsbehandlere i kommunen, som ligeledes foretager visitation af de unge, hvorfor flere af de unge spurgte til, om vi var fra kommunen (bilag 4; bilag 5).

5.1.1. Introduktion til undersøgelsesfeltet

Institutionen, som undersøges i forbindelse med specialet, er inddelt i fem bo-afdelinger, der fungerer ud fra en advancement tankegang, hvor den unge rykker til næste afdeling i takt med udviklingen i sin 'positive' forandringsproces. Dette princip bygger på, at den unges fysiske rammer og selvstyring øges fra afdeling 1 til 5. På denne måde fungerer afdeling 1 som et indslusnings-system, hvor de fysiske rammer er minimerede, eksempelvis har den unge her kun et værelse med ét skab og en enkeltmandsseng, men skal dele toilet og TV med andre. Hvorimod afdeling 5 fungerer som et udslusnings-system, hvor boafdelingen minder om en 'almindelig' lejlighed (bilag 4). Det vil sige, at de unge 'belønnes', når de har vist 'god' adfærd gennem den fysiske rumlighed. Institutionen søger ikke blot at forme de unge fra 'dårlige' handlinger, men også hen imod 'hensigtsmæssige' handlinger, som ikke involverer kriminalitet og brug af euforiserende stoffer. Derfor udgøres institutionens rammer derudover af en række idrætsfaciliteter (styrketræning, boldspil, wellness med mere) og

internt skolesystem, der fungerer som en institution i institutionen, som kan tilbyde de unge en kombination af fagligt og pædagogisk indhold, der 'træner' dem i at være i bestemte rammer fra kl 09:00 til kl. 15:00 hver dag. Døgninstitutionen skal på denne måde i høj grad danne rammerne for et sted, hvor de unge formes i en retning, som er ønskværdig i samfundet.

Derudover bærer rammerne i høj grad præg af frihedsberøvelse af de unge, som virker fængselslignende, idet der på institutionen er overvågningskameraer over det hele, stort set alle døre er aflåste og de mange ansatte, som konstant er i få meters afstand fra de unge, hvoraf størstedelen er store muskuløse mænd (bilag 5). Desuden blev det observeret, at mange terminologier i institutionen er overensstemmende med flere fra fængslet. Dette kommer blandt andet til udtryk gennem fortolkningsrepertoarer som eksempelvis 'udgang', 'isolation' og 'afsoning' (bilag 4; bilag 5). Her er det ligeledes interessant at kigge på talemåden omkring institutionen, der handlede om 'herinde' og 'derude', der endnu engang minder om de artikulationer, der eksisterer omkring fængslet (bilag 6; bilag 9). For flere af de unge fungerer institutionen som en del af deres afsoning for deres tidligere kriminelle handlinger. Institutionen har derfor heller ikke til formål at danne rammerne for et sted, som unge ønsker at komme hen og bo, men i stedet som et sted de ønsker at komme væk fra.

Inden James, som er en af de unge på institutionen, fik afsagt dom, fik han tilbuddet om en frivillig anbringelse på institutionen, og på denne måde bliver anbringelsen italesat som hans eget valg. Alligevel kommer det i interviewet med James frem, at han ikke mener at have et frit valg i forhold til hans handlemuligheder, men i høj grad underlægges en grad af magt. Det fremgår af følgende to citater, hvor han fortæller om hans dom, som han mener at have været 'heldig' med:

[...] Altså, det er jo kommunen, der vælger at anbringe dig. Det er jo ikke dig selv. [...] jeg fik et valg om, at enten skulle jeg sige ja til en frivillig anbringelse, eller også ville jeg bare blive tvangsanbragt. Og du ved... hvis man siger nej... Man tager chancen. Det kan

være, at man ikke bliver anbragt, men hvis du gør, så har din mor ikke meget at sige. [...]

(bilag 6)

Hvis det er, at jeg overholder reglerne. Så... men det går jeg ud fra, at jeg gør. [...] Du

ved, de har mit liv i hænderne (bilag 6)

I disse to citater kommer den retslige magt frem - både inden anbringelsen på institutionen, men også i høj grad under anbringelsen - idet han udtaler, at hans liv er i 'deres hænder'. Yderligere er flere af de unge på institutionen konstant mandsopdækket, eksempelvis gennem skoledagen, og dermed også under et af de foretagede interview. På denne måde underlægges de unge på institutionen en høj grad af magt i form af den massive overvågning, som de oplever. Magten kommer desuden helt tydeligt frem i nogle af de fortolkningsrepertoarer, der bruges på institutionen. Flere af de unge er blevet *tvangsanbragt* på institutionen samt personalets legitime mulighed for at udøve *magtanvendelse* mod de unge. I disse talemåders betydninger fremgår det tydeligt, at de unge underlægges en grad af magt. Det ses eksempelvis i følgende citat:

[...] Det var ligesom det, som jeg ikke kunne se i starten. Du ved, nogle af de ting de gør.

Regler. Det må du ikke og... magtanvendelse. Men hvis man kigger indad lidt selv, så kan man godt mærke og fornemme lidt, at de.... altså, de gør det for dit eget bedste. Så halvdelen... over de fleste... de fleste pædagoger heroppe, tror jeg, er her, fordi de godt kan lide os, og fordi de gerne vil hjælpe os unge mennesker med at komme videre i livet.

(bilag 6)

I dette udsagn kommer det frem hvordan James i institutionspraksissen accepterer 'sandheden' om, at pædagogerne bruger deres magtposition for at hjælpe dem, som artikuleres direkte i ordet *magtanvendelse*. Det bliver ligeledes tydeliggjort, at den sociale relation har betydning for James' forståelse af, hvorvidt de ansatte omkring ham ville *hjælpe* eller *irritere* ham, som han selv italesætter det i interviewet:

Så.... og ja, det troede jeg også i starten. Det var bare det, som jeg sagde før med, at de følger efter os for at... I starten der tænkte jeg bare: "fuck nu af med jer. I er bare irriterende. I gør det bare for at irritere os". Men det er jo for vores eget bedste, ikke? [...] (bilag 6)

James beskriver i citatet, hvordan han over tid ændrer sin holdning til personalet, og i udtalelsen kan det derfor anskues, at de ansattes magtposition, til en vis grad, accepteres af de unge på institutionen som en betingelse for at være ung på institutionen, men som først opstår i relationen. Det fremgår af empirien, at magten hos de ansatte er forskellige, og som oftest afhænger af deres egen historie. Dette kommer eksempelvis frem hos Benchico, som udtaler:

Lise: Der er også mange af de voksne der selv har været på institution og sådan noget, hørte jeg?

Benchico: Ja der er mange, der også har sådanne 'svære liv'. Og jeg synes, at det er godt, hvis man ansætter nogen, der også har haft et liv ligesom os ik', eller værre eller mindre, for så har de mere forståelse for de unge, end hvis det er en, der kommer fra en kernefamilie, og det højeste kriminalitet, de har gjort, er at køre to på en knallert, og så beder de, de unge om at gøre det og det, og at det ikke så svært og sådan noget der. (bilag 7)

Der kan derfor argumenteres for, at de ansatte, som selv har kriminalitet som en del af deres egen historie, i højere grad har magtposition til at skabe sandheder hos de unge. Idet de unge muligvis oplever, at disse pædagoger i højere grad har viden om, hvordan man kommer ind og ud af kriminalitet, hvorved de pædagoger opnår mere magt i institutionspraksissen. Derudover kan relationsopbygning til de ansatte være med til at skabe en accept af personalets magtposition.

5.2. Regulering i de institutionelle rammer

Af empirien fremgår det, at der fremtræder institutionsstyrede teknologier, som i samspil med praksis har betydning for de unges selvforståelse, og det vil derfor fremanalyseres hvilke teknologier, der blev observeret og beskrevet som særlige for de unges tilblivelse som subjekt i relationerne i institutionspraksissen. Dermed er det ikke alle teknologier, som har betydning for de unges tilblivelse som subjekt, der tages med i analysen, men det er særligt de institutionsstyrede teknologier, som er dominerende i empirien. Der analyseres desuden, hvordan disse teknologier spiller ind på de unges *relation to our selves*, der begrebsættes af Rose, som måden hvorpå den unge forstår og ser sig selv. Det er særligt de unges frihedsberøvelse i form af straf, belønning og overvågning der, som tidligere fremanalyseret, kan relateres til institutionen som et fængsel.

5.2.1. Afdelingerne

Det fremgår af de institutionsstyrede teknologier, som fremanalyseres, at de unges grad af selvstyring afhænger af deres handlinger, hvor de gradvist får mere selvstyring, hvis de handler ønskværdigt ud fra institutionens regel- og normsystemer. En af de teknologier i de institutionelle rammer, som fremtræder af empirien, er praksissen omkring de unges værelser. Værelserne ligger i forskellige afdelinger, som antyder de unges udvikling i forhold til avancement tankegangen. Dette beskrives således af James i følgende to citater:

Du skal først bo i 1, og så får du en kontaktperson, som jeg sagde før. Så skal du lave en aftale med ham om, hvad skal der til, for at du kommer i 2 og 3. (bilag 6)

Jeg synes, at det [red. værelset i 3] er bedre end mit gamle værelse i 1. (bilag 6)

Som det fremgår af det nederste citat, så oplever de unge det som ønskværdigt at rykke til en højere afdeling, idet værelsernes fysiske rummelighed øges samtidig med, at de unge får eget bad, toilet og TV, når de rykker op på afdeling 2. Derudover øges det fysiske rum også i selve institutionen, da de

unge må bevæge sig på deres egen afdeling og lavere. Dette leder videre til de teknologier omkring de sociale relationer i tilblivelse som subjekt i institutionspraksissen, der ligeledes fungerer som en (styrings)teknologi, idet de unge kun må færdes på de afdelinger hvor de bor og lavere. Det er derfor ikke muligt for de unge at færdes på afdelinger med de unge, som er på afdelinger, der er højere end den afdeling, som de selv er på (bilag 6).

Dermed er der sammenhæng mellem den unges handlinger og selvbestemmelse i det fysiske og sociale rum, hvor selvbestemmelsen øges i grad med ønskværdig adfærd. På denne måde opstår der en styring af de unges sociale relationer, idet de unge som ikke er så langt i den institutionelle 'udvikling', ligeledes ekskluderes fra samvær med de andre unge, og derfor i højere grad har deres relation med en pædagog eller lærer. Dermed er den største fratagelse af selvstyring i afdeling 1, der er den afdeling, som de unge normalt starter i. Der kan på denne måde argumenteres for, at værelserne ligeledes fungerer som en teknologi, der i samspil med praksissen, skal forme de unges tilblivelse som subjekt og selvforståelse i en retning, der ikke bryder med de politiske og juridiske regelsystemer. Værelserne bliver som teknologi en konkret synliggørelse af, hvor den unge er i forhold til udviklingen af at være en 'god' ung. Avancement tankegangen mod en 'god ung' bliver accepteret i praksissen, da dette eksempelvis artikuleres af Kasper i interviewet, som at man rykkede op i afdeling, hvis det blev vurderet, at man 'klarer sig godt', og dette repræsenterer derfor igen det udviklingsprojekt, som søges gennem teknologierne, hvor der på institutionen opsættes rammerne for, hvad en 'god ung' er.

Derudover fremgår det af de optagede samtaler omkring vores observationer, at vi ligeledes accepterer deres placering i afdelingerne som en afspejling af deres udvikling hen mod den 'gode ung', hvor vi internt vurderer de unge, som vi 'hang ud' med ud fra deres placering i de forskellige afdelinger (lydfil 1, 6:11). I forlængelse af forståelsen af værelserne som teknologier, bliver værelserne ligeledes gjort til et rationelt valg for de unge ud fra deres måde at indgå i institutionen. De kan derfor 'vælge' at handle ud fra de opstillede regelsystemer og krav, som stilles til dem, hvis de ønsker

at opnå større handlingsfrihed og selvstyring. Der kan dog argumenteres for, at de unge i institutionspraksissen ikke har meget mulighed for at vælge, idet de straffes gennem fastholdelse eller indespærring, hvis de bryder med institutionens regel- og normsystem.

5.2.2. Point

I institutionen er der konstrueret en bestemt praksis omkring fortolkningsrepertoiret 'point', som ligeledes bliver en teknologi, der er styret institutionelt, men som medfører en selvrefleksivitet hos de unge. Point-systemet bliver konstrueret ud fra en række nedskrevne regler for handlinger, der accepteres som gode og værdisættes alt efter, hvor 'god' handlingen er. På denne måde får de unge point for 'gode' handlinger. Selvrefleksiviteten kommer her til udtryk ved, at de unge skal tage stilling til hvilke handlinger, som de kan/vil leve op til og dermed optjene point på. Derudover skal det overvejes af de unge, hvor mange point de vil spare op, ud fra de pointkrav der stilles til den aktivitet, som den unge ønsker at 'spare' op til.

De 'gode' handlinger bliver på denne måde omdannet til en form for kapital, som kan omveksles til ønskværdige oplevelser, hvorfor det ligeledes refereres af James som penge i følgende citat:

Det synes jeg er godt, fordi man jo sparer op til noget på en måde. Så er det bare fedt, fordi point jo er penge. På en måde. Du får dem bare ikke selv. De bliver bare brugt på dig. Altså, vi har været ude og køre gokart mange gange, biografen og... alt muligt. Det er jo faktisk ret hurtigt, at man kan spare point op. Altså jeg sparede 1700 point op på... tre-fire måneder måske, og det kan du bruge til meget. Biografen koster 200 kroner, eller 200 point jo. (bilag 6)

Dermed finder James point-systemet meningsfuldt, og det bliver på denne måde værdifuldt for ham at spare point op, og derfor må han strategisk vælge de aktiviteter eller handlinger, som han kan/vil udføre, hvorved der kan argumenteres for, at point-systemet bliver en institutionel adfærdsstyrende

teknologi. Praksissen omkring pointsystemet, som en teknologi, anses i Benchicos tilfælde, i ligeså høj grad som styrende mod at undlade at gøre handlinger, som ikke anses for gode i institutionen:

Ja, det er sådan, at man får point for undladt mistanke om misbrug og undladt konflikter og stå op til tiden og alle de ting, som man skal gøre om dagen. (bilag 7)

Derfor søger point-systemet, som en teknologi ikke blot at styre mod bestemte handlinger, men også at undlade de handlinger, som anses som dårlige, og som bryder med reglerne på institutionen og derigennem også samfundets regelsystemer og normer. Via pointsystemet tilsigtes den unge at forme de daglige praksisser, der er forbundet med ønskværdige performativitet i institutionen, hvorved de i gentagelsen kan blive reproduceret og kropsliggjorte.

5.2.3. Godkendt dag

Endnu en teknologi, som er gennemgående for empirien, er døgninstitutionens fortolkningsrepertoire: 'godkendt dag'. Her opstilles der individuelt tilpassede adfærdskrav til den unge (bilag 6; bilag 7). Praksissen omkring det konstruerede begreb bliver en teknologi, der ligeledes fungerer som en selvrefleksiv tilgang, hvor de unges handlinger søges styret i en retning, som ikke bryder med institutionens (og ligeledes samfundets) regelsystemer. De unge beskriver vigtigheden i at opnå 'godkendt dag', da det har betydning for deres handlemuligheder i forhold til udgang og indkøb i kiosk.

Denne teknologi forsøger derved at forme de unge, da deres handlinger på dagen blandt andet har betydning for, hvorvidt de kan købe cigaretter, der beskrives af James som 'stramt', hvis de ikke får mulighed for (bilag 6). Deres adfærd belønnes eller straffes derfor gennem praksissen omkring disse teknologier, der fungerer som regelsæt for de unge og beskrives derpå at have betydning for deres tilblivelse som subjekt. Det fremgår eksempelvis ved følgende citat, hvor Benchico bliver spurgt til, om han vil beskrive 'godkendt dag':

[...] Så indtil videre i dag, så har jeg fået: mødt til tiden, og så en nogenlunde aktiv og udbytterig dag og så god skoleadfærd. Så jeg håber, at jeg kan få en godkendt [red. 'godkendt dag']. (bilag 7)

Efter denne udtalelse snakkede vi i interviewet om, hvorvidt han synes om 'godkendt dag', hvortil han udtaler, at han synes, at det giver mening, fordi han anser systemet som 'fair'. Dermed kan dette antyde, at det konstruerede begreb bliver en teknologi, som har betydning i institutionspraksissen, da han ligeledes bliver påvirket i forhold til hans selvrefleksivitet. Dette udledes blandt andet på baggrund af, at han refererer til 'godkendt dag' som fair, da han accepterer, at hans handlinger kan opdeles i rigtige og forkerte, og dette derfor har betydning for andre handlemuligheder i løbet af dagen. Betydningen af denne opdeling kan der argumenteres for, idet Benchico nævner 'godkendt dag' i forbindelse med, at han spørges ind til, hvor han tror, at hans bekymringer adskiller sig fra andres på hans alder:

Ja, jeg bekymrer mig om, hvis jeg ikke har en 'godkendt dag'. Hvis jeg har hjemve og gerne vil på udgang, men jeg ikke kan. Og ja, det er nok det. Og jeg bekymrer mig om at være her. (bilag 7)

Når 'godkendt dag' anskues som en teknologi, er det fordi, at der kan argumenteres for, at den medfører en selvrefleksivitet hos Benchico, idet han beskriver, at det er noget, som bekymrer ham. Derfor er Benchico nødt til at overveje konsekvenserne for hans handlinger i skolen, som har direkte konsekvenser for hans selvbestemmelse, og det kan give ham mulighed for eksempelvis at komme/ikke komme på udgang.

De ovenstående analysepunkter omkring de institutionsstyrede teknologier viser, at den gensidige proces mellem de nævnte teknologier, og praksissen omkring teknologierne, spiller en vigtig rolle i de unges tilblivelse som subjekt i de institutionelle rammer. Det fremgår yderligere, at det særligt er

i kombination med lærernes relation med de unge, at der sker en forandring af den unges selvbillede og derigennem også deres handlinger (bilag 4).

5.3. Subjektpositioner

I dette afsnit vil vi analysere, hvordan de unge i rammerne, som teknologierne er med til at danne, indtager og forhandler subjektpositioner samt hvilke muligheder og begrænsninger, der er i positioneringerne for de unge i tilblivelsen som subjekt. Det teoretiske begrebsapparat, der i analysen skal være med til at belyse de unges positioneringsmuligheder og forhandlinger af positioner, henter vi med inspiration fra Halls begreb om kulturel identitet, samt hans beskrivelse af kultur og identitet som praksisser, der gøres kontekstuel. På baggrund af Halls teori vil vi ligeledes analysere, hvordan de unge indtager de forskellige positioner strategisk situationelt. Vi vil i den forbindelse yderligere analysere ud fra Harré og Davies' udvikling af position som diskursiv produktion af selver. Begreberne benyttes til at belyse den gensidige processering, der sker mellem individ og samfund i udvikling af subjektet. Derudover vil vi i denne del af analysen trække på forståelsen af konstruktion og sociale kategorier, som subjektpositionerne befinder sig i.

5.3.1. Kriminel som subjektposition

Der sker i institutionspraksissen konstante diskursive forhandlinger om subjektpositioner på flere niveauer for de unge. Heriblandt subjektpositionen som kriminel, der flere gange forhandles i den periode, hvor vi var til stede i den daglige institutionspraksis. Denne position er den mest fremtrædende i empirien, blandt andet på grund af de unges anbringelse. For flere af de unge fungerer institutionen som en del af deres afsoning for deres tidligere kriminelle handlinger, og de unge er på denne måde gennem retssystemet blevet artikuleret i den sociale kategori som kriminelle, idet de placeres i de institutionelle rammer. Samtidig med at institutionen skal fungere som en resociali-

serings-mekanisme for de unge, som dermed har til formål at hjælpe dem ud af den sociale kategori som kriminel.

Tilstedeværelsen i den sociale kategori som kriminel må derfor siges at være forbundet en ambivalens for de unge i positioneringen som 'god ung', fordi de med anbringelsen på institutionen på forhånd stigmatiseres som 'et problem', 'farlige' og/eller 'kriminelt' i samfundet. Denne sociale kategori er derfor, på baggrund af deres anbringelse og retslige artikulation, være svær at afvise. Der kan argumenteres for, at de unge allerede positioneres, idet de anbringes på institutionen, og der kan derfor være subjektpositioner, som er svære - og nogle umulige - at indtage. Dermed kan det for nogle unge være et 'strategisk' valg at indtage den sociale kategori som kriminel som en del af sin historie og dermed forståelse af sig selv. Denne forståelse er med udgangspunkt i, at han fremfører, at han nu har truffet et valg om ikke at være kriminel længere. Dette kan anses som et strategisk valg, idet en frasigelse af positionen kan virke utroværdig grundet deres fysiske placering på institutionen. Specielt James artikulerer flere gange om den nuværende institution og særligt tidligere institutioner som fængsel, og han italesætter det ligeledes direkte, som antyder en position som kriminel. Dette fremgår eksempelvis da han spørges ind til, om han ser sig selv som kriminel:

Jeg gjorde. Altså det kan jeg jo ikke løbe fra jo. Altså du ved, jeg har jo ligesom været inde og sidde tre gange. Så jeg kan ikke sidde og sige, at jeg ikke er kriminel. Det er jeg jo på en måde. Men jeg vil ikke være kriminel længere... Jeg har ikke lyst til at være det mere. [...] Altså det er sgu ikke hårdt at være inde og sidde. Det kan jeg sagtens klare i et år eller to. Det er ikke det. Det er mere, når din mor og din søster kommer og sådan noget... i besøgsrummene. [...] Men nej, jeg ser ikke mig selv som kriminel mere, fordi hvis jeg gjorde det... så ville jeg stadig lave kriminalitet, og det gør jeg ikke. (bilag 6)

Med dette citat positionerer James sig helt eksplicit som (tidligere) kriminel, ved at understrege at han har siddet i fængsel tre gange, men han forsøger samtidig at tydeliggøre, at 'sådan er han ikke

mere', hvorved han gennem den diskursive praksis forskyder positionen. Det forstærkes ved, at han fortæller om, hvor hårdt det er, når hans mor og søster kommer for at besøge ham i de institutionelle rammer. At 'det er hårdt' kan skyldes, at denne position begrænser hans handlemuligheder og på denne måde også hans muligheder for at indgå som bror eller søn, der kan have tilknyttet meninger, normer og værdier, som er modstridende med positionen som kriminel. James' beskrivelse af at det er hårdt i besøgsrummene med hans mor og søster kan også skyldes, at han i konteksten med relationen og de fysiske rammer oplever at blive set på 'udefra', og han med dette blik bliver positioneret som kriminel, der ikke opleves som ønskværdigt. Med dette kan der argumenteres for, at der er en affekt klistret til denne position i form af skam. Med dette kan følgende uddrag af interviewet med Aze læses:

Aze: Jamen jeg var allerede, før jeg kom herind, i gang med en positiv udvikling, så der er ikke så meget... [...]

Lise: Hvad tænker du, når du siger positiv udvikling?

Aze: Jeg har mange sager bag mig.

Lise: Nå, så du tænker på sådan kriminelle ting?

Aze: Ja ja. Der er jeg i gang med en positiv udvikling.

Lise: Ser du dig selv som kriminel?

Aze: Nej. (bilag 8)

Her kan der argumenteres for, at Aze forskyder positionen som kriminel, og det kan på denne måde anses som hans forsøg på at indtage en position som en 'god' (eks)kriminell, idet han erkender hans tidligere kriminelle handlinger. Han formulerer kriminaliteten som en del af hans fortid og dermed ikke som en del af det selv, som han forsøger at skabe i denne kontekst. Dette tydeliggør han ved at

sige, at det er en del, som er ‘bag’ ham, og derfor refererer han til det som en del af hans historie. Dette vurderes i denne kontekst, da han i interviewet ligeledes udtaler, at han ikke ser sig selv som kriminel, og fordi han yderligere i uddraget artikulere, at han er i en ‘positiv’ udvikling, som ikke indebærer kriminalitet. Derudover kan der argumenteres for, at Aze, i den kontekstuelle interview-situation, vurderer, at der er forbundet skam til den sociale kategori som kriminel, hvorfor han forsøger at italesætte hans udvikling ud af kriminalitet som positiv. Ligeledes kan dette ses i lyset af hans korte svar, der ofte affejer dialogen om hans kriminelle handlinger. Forståelsen af skam, som affekt der klister sig til nogle af subjektpositionerne i den sociale kategori; kriminel, kan også være grunden til, at Kasper siger følgende, da han spørges ind til, hvad han godt kan lide ved institutionen:

[...] Så de tager en ind, som de lige skal lære en at kende. Sådan at de ikke har læst om en, så de kender jo ikke til en, sådan rigtigt. Og så kan man jo selv bestemme at vise den person, som man er; kriminalitet og sådan. Eller den person som man gerne vil være. Så... (bilag 9)

Dette citat kan repræsentere en del af de ønskede formål med institutionen, hvor de unge får mulighed for at indgå i nye kontekster, hvorved de på denne måde har lettere ved at kunne indtage nye subjektpositioner, som ikke indebærer kriminelle handlinger. Derved beskrives det af Kasper, at han ikke føler, at han på forhånd er blevet positioneret, men at han i denne praksis gives nye muligheder for forhandlinger om subjektpositioner. Samtidig udtaler han stadig, at *sådan som man er* har forbindelse med kriminalitet, hvor den *man gerne vil være* er kontrasten, som her kan anses som ‘god’ eks-kriminel eller ung.

Selvom Kasper beskriver, at han ikke føler sig positioneret på forhånd, kan der alligevel argumenteres for, at de unge i de institutionelle rammer til en vis grad bliver positioneret i en uønsket position. Det underbygges af, at vi, i den tid vi er på institutionen, oplever en del diskursive forhandlinger i forsøget på forskydning af positioneringen som kriminel. Dette kommer særligt frem i form af jokes eller

påmindelser om de unges tidligere kriminelle handlinger både de unge imellem, men særligt fra de voksne til de unge (bilag 4; bilag 5). Som tidligere nævnt, så kan flere af de fremanalyserede teknologier og de unges placering i de institutionelle rammer være medvirkende til at positionere de unge i den sociale kategori som kriminel, der her argumenteres for, ikke er ønskværdig for de unge. Det kan eksempelvis anskues ud fra de unges værelser, som gradvist bliver bedre, når de kommer i en ny afdeling. Alligevel er der ingen af de fire unge som interviewes, der *føler sig hjemme*, da de blev spurgt ind til dette (bilag 6; bilag 7; bilag 8; bilag 9). Det ses eksempelvis ved dette citat, hvor James spørges ind til, hvorvidt han føler sig hjemme på sit værelse:

Nej, det synes jeg ikke. Det tror jeg ikke rigtigt, at der er nogen, der gør. Men... 'Hold ud. Kom ud'. (bilag 6)

'Hold ud. Kom ud' er en udtalelse, som vi ligeledes argumenterer for, er den affekt, der er klistret til at være anbragt ung. Affekten handler ikke om den konkrete betydning af ordene *hold ud kom ud*, men en stemning der udspiller sig performativt blandt de unge på institutionen, og som samtidig refererer til institutionen som et fængsel (bilag 4; bilag 5). Med dette forstås, at vi i høj grad oplever, at de unge adskiller institutionspraksissen og praksis uden for institutionen, hvorpå institutionen fungerer som en parallelverden til det omkringliggende samfund så at sige. På denne måde skal de institutionelle norm- og regelsystemer 'holdes ud' for på et tidspunkt at kunne 'komme ud'. Det kan igen forstås som den indlejrede historie, der er i, at de unge er blevet anbragt i de fysiske rammer, der giver dem en position, som de ønsker at komme væk fra.

Benchico er den eneste af de unge, der i interviewsituationen forsøger at afvise sin deltagelse i den sociale kategori som kriminel - trods anbringelsen på institutionen og hans afsagte dom. Det begrundes blandt andet med, at han i interviewet udtaler følgende, da han bliver spurgt til, om han ser sig selv som kriminel:

Nej, ikke sådan. Altså jeg er uskyldig. Desværre er politiet ikke så gode i Danmark til at finde den rigtige mistænkte. Så ja, sådan er det. (bilag 7)

På denne måde fralægger han sig ansvaret for hans placering ved at lægge det over på politiet i Danmark, og han trækker dermed i denne kontekst på en diskurs om, at han er uskyldig. Samme dag som interviewet blev afholdt, sidder vi i fællesrummet med tre unge og en pædagog, hvoraf en af de unge var Benchico, som i den uformelle samtale fortæller, at han fik en følelse i maven, når han lavede overfald på folk, der kunne sammenlignes med forelskelse. Til dette spørger Lise, som ligeledes var den, der havde interviewet ham, hvorfor han ikke fortalte det under interviewet. Benchico svarer hurtigt, at det jo er fordi, at han ikke længere har det på den måde og ikke længere ser sig selv som kriminel. Herefter bliver samtalen drejet ind på kærlighed og seksuelle erfaringer, hvor Benchico spørger ind til hvornår Lise sidst havde sex, og med hvem hun havde sex. I samtalen påpeger Benchico i den forbindelse, at det er de 'søde', som er de 'værste' (bilag 4). Dette er et eksempel på, hvordan han strategisk vælger hvilke identiteter, som han viser afhængig af den specifikke kontekst, hvor Benchicos fornemmelse er, at det mest 'rigtige' er at trække på diskursen som uskyldig i den formelle interviewsituation, men veksler mellem diskurser, der fremstiller ham som 'gangster' men også 'eks-kriminel' i det uformelle rum, ud fra den følelse som i øjeblikket var forbundet med handlingerne. Denne beskrivelse viser ligeledes, hvordan begge diskurser kommer i spil i samme kontekst, og dette bliver et tydeligt eksempel på den ambivalens, der er i de unges positioneringsmuligheder.

5.3.2. Etnicitet som subjektposition

De mest fremtrædende diskursive forhandlinger i institutionspraksissen er de unges forsøg på at positionere sig som den 'gode eks-kriminel'. Vi oplevede derudover periodevist, at de trak på diskurser omkring etniske subkulturelle normer og værdier. De unge på institutionen havde, ligesom personalet, en stor variation i etnicitet. Alligevel oplevede vi ikke etnicitet som dominerende i de unges

forhandlinger om positioner, men etniciteten kom i mindre grad frem gennem implicite bemærkninger fra de unge, bestemte slang eller deres tøj.

En af forhandlingerne om positioner i forhold til etnicitet mellem de unge kommer blandt andet til udtryk i et eksempel i skolen, hvor en ung (Stefan) sidder midt i klasselokalet og taler i sin mobiltelefon på et andet sprog end dansk. En af de andre unge (Aze) i lokalet siger højt: "så sidder han bare der, og taler på sit 'sigøjnersprog' igen", hvortil Stefan svarer ind i mobiltelefonen: "nu disser de mit sprog igen", alt imens han smiler og alle i lokalet smågriner lidt (bilag 5). Stefan bliver, via den diskursive handlen, inddraget i samtalen, der foregår i plenum blandt de unge og dermed tilbudt en subjektposition som sigøjner. I tilbuddet om en position som sigøjner knytter der sig historiske og kulturelle værdier og meninger, der positionerer ham i en bestemt social kategori, der kan ekskludere ham fra deltagelsen i andre sociale kategorier, når denne position indtages. Her kan der argumenteres for, at forhandlingen om position som sigøjner ikke er ønskværdig for Stefan i skolekonteksten eller institutionspraksissen. Idet der med sigøjner kan følge meninger, værdier, indlejret forståelser og handlemuligheder, som i skolekonteksten vil ekskludere ham fra andre ønskværdige positioner og kategorier i den interaktionssituation, der udspiller sig i klasselokalet. Dermed kan der argumenteres for, at Stefan forsøger at genpositionere sig diskursivt som 'offer' for disse drillerier af 'sit sprog', der er en del af identiteten og derigennem kulturelt og historisk forbundet til subjektet. Stefans forsøg på at genpositionere sig kan anses som et forsøg på at skabe en slags kontekstuel moralsk orden. Der kan argumenteres for at Stefan kun delvis afslår subjektpositionen som sigøjner, og det kan i højere grad ses som en afvisning af en generel opfattelse af ham som sigøjner på grund af det fremførte sprog, som er en del af den identitet, som han bruger, når han indtager forskellige positioner afhængig af kontekst. I den sammenhæng kan det analyseres, at Stefan i denne kontekst ikke vil lade etniciteten, som er koblet op på det sprog han taler, være determinerende for sin identitet i relationen til de andre unge i skolekonteksten.

Derudover kommer etnicitet til udtryk i vores observationer, da vi første dag i institutionen skole oplever, at Hamoda straks tager kontakt til os, da vi ankommer, hvor han udtrykker, at han hader at være på institutionen samt Danmark og danskere (lydfil 1, 4:28). Dertil tilføjer han, at han ønsker at vende ‘hjem’ til Syrien, til trods for at hans forældre bor i Danmark. Han udtaler, at han vil være ‘syriens-kriger’, som han artikulerede det (bilag 5). Han positionerer sig altså på denne måde diskursivt til at være Syrier, og han tager på den måde afstand fra at være dansk gennem diskursen. Forståelsen af Hamodas eksplicitering af at være Syrier, frem for dansk, kan være flertydig. For det første oplever vi i skolekonteksten, at Hamoda har de største besværligheder med at tale dansk og forstå dansk sammenlignet med de andre på institutionen. Samtidig med at han er den, som har boet kortest tid i Danmark. Desuden er Hamoda ligeledes den af de unge, som er ankommet sidst til institutionen. Vi oplever i den tid, hvor vi er på institutionen, at Hamoda ikke indgår som en del af fællesskabet med de andre, idet hans henvendelser ofte bliver affejet med korte svar eller fuldstændig ignoreret. Derudover bliver han af Aze italesat som ‘syg’ på baggrund af hans italesættelse om at blive syriens-kriger samt hans modstridende ageren på institutionen i forhold til det interne regelsystem (bilag 4). Dermed kan det i denne sammenhæng være svært at vurdere, hvorvidt Hamodas positionering, ud fra sin etnicitet, er det som ekskluderer ham fra de andre, eller der er andre faktorer.

Derudover bliver etniciteten italesat som sammenhængende med kriminalitet i samtalen om de venskaber, som er udenfor institutionen. På denne måde kommer positioneringen omkring etnicitet til udtryk i dette udpluk af interviewet med James, da han spørges ind til de venskaber, som han har uden for institutionen:

James: [...] Der er nogle venner, som jeg ikke ser mere og sådan noget, fordi de stadig er i den løbebane, som jeg ikke vil være i. Så nu... altså helt ærligt, så har jeg faktisk ikke så mange venner tilbage. Jeg har kun tre, fire venner, som jeg ser. Så... Men det er også

meget rart fordi, der er en anden stemning. De snakker også på en anderledes måde. Ja, men... mine venner er sgu flinke.

Lise: Snakker på en anderledes måde? Hvad tænker du?

James: Jamen de snakker meget om nogle andre ting. Og så du ved... de snakker dansk. Forstår du? I stedet for de andre. Det er sgu ikke meget dansk altså. Og du ved, man bliver bidt af det. Så begynder jeg også at snakke sådan der, du ved. Jeg kommer hjem til min mor, og hun siger: "hvorforsnakker du sådan der? Det klæder dig ikke", og sådan noget. Men det er ikke fordi, at jeg vil snakke sådan der. (bilag 6)

På denne måde beskriver James forskellige subkulturer, som han har været deltager i, hvor han beskriver, at der i nogle af hans vennegrupper har været specifikke norm- og regelsystemer, som beskrives som en 'stemning', der har ført til kriminelle handlinger. I dette citat forsøger han på den måde at adskille sig fra de 'dårlige' venner gennem den diskursive praksis omkring etniciteten, set som kulturarven i forhold til at tale dansk. Hvor det ifølge hans beskrivelser er den 'gode' vennegruppe, som taler 'dansk', og dermed er de 'dårlige' venner, som ikke taler 'dansk'. Etniciteten kommer her ikke til at handle om måden, hvorpå man ser ud eller klæder sig, men i stedet måden man gør sproget på. Adskillelsen mellem de 'dårlige' og 'gode' venner artikuleres derfor som måden, hvorpå man taler dansk, og dermed defineres også den 'rigtige' og 'forkerte' måde at tale dansk på. I denne artikulation forsøger James at give en implicit forståelse af at tale dansk, og på denne måde kobles der normer og værdier til de forskellige måder at tale dansk på.

Gennem de empiriske eksempler og efterfølgende analyse er det belyst, at etnicitetsbegrebet ikke fylder en afgørende del for specialets analysefund i empirien. Ovenstående analyse kan derimod trække etnicitetsbegrebet i retning af, hvordan de unge på institutionen gør sproget, og hvordan det er med til at positionere dem. Gennem analysen kan der argumenteres for, at der ikke er fremtrædende

etniske dynamikker, som har betydning for, hvordan de unge interagerer med hinanden og dermed heller ikke deres oplevelse af at være anbragt.

5.3.3. Subjektposition som skoleelev

Grundet den politisk-styrede samfundsmagt er de unge pålagt at skulle indgå i skolesystemet, selvom de er anbragt på døgninstitutionen. Dermed fungerer den interne skole på institutionen som en del af institutionspraksissen, og er det sted hvor de unge, der ikke har en 9. klasses afgangseksamen, kan tage denne. Den interne skole anses imidlertid som repræsentant for meget mere end en mulighed for at tage sin eksamen. Som det blev forklaret tidligere i analysen omkring de institutionelle teknologier, så er praksissen omkring skolesystemet anderledes her. På denne måde forsøges det, at de unge oplever nye muligheder for at indtræde og deltage på nye måder som skoleelev, og de unge får dermed et tilbud om forskellige subjektpositioner og positioneringsmuligheder. Kasper tydeliggør her sin oplevelse med at gå i skole før og efter, at han er begyndt på skolen i institutionen:

Kasper: Altså jeg har jo ikke brudt mig så meget om skole i mit liv, men efter jeg er kommet her, har jeg meget godt kunnet lide det. Men det er nok også på grund af, at man kan holde alle de pauser, som man vil. Når man har lavet noget i 20 minutter, halv time, kan man lige gå ud og tage en smøg, komme ind igen og lave noget videre. End hvis man er på en normal folkeskole, så skal man vente til frikvarter jo. Altså der er jo kun to-tre frikvarterer. Så det har hjulpet mig meget i hvert fald med at komme herhen - med skolen.

Sara: Hvordan havde du det i skolen før?

Kasper: Ja, øh... det ved jeg ikke. Jeg var aldrig i skole. (bilag 9)

I citatet fremhæver Kasper fleksibiliteten omkring pauserne i skoledagen som forklaring på, hvordan han bedre kan lide skolen på institutionen sammenlignet med folkeskolen, hvor han aldrig deltog,

fordi der ikke er samme mulighed for de pauser, som han har brug for. Teknologierne omkring at skulle være i skole i et bestemt tidsrum er altså ikke forskellig fra den almindelige skolegang, men praksisserne omkring teknologierne ses som afgørende for hans oplevelse af skoledagen. Det kan derfor betyde, at praksis omkring skolen, som teknologi, møder Kaspers behov for flere pauser. På den måde er der hos Kasper skabt en individuel følelse, betydning og historie af hvad det vil sige at gå i en almindelig skole for ham.

Kasper er ikke den eneste, som i institutionspraksissen har ændret holdningen til at gå i skole. I følgende citat beskriver James med egne ord, hvordan han oplever processen omkring sin holdningsændring til 9. klasses afgangseksamen:

[...]øh... altså, jeg kom her i sommers. D. XX/XX kom jeg, så jeg har snart boet her i X år, og der blev jeg jo tilmeldt skolen. Og da jeg kom her, der var jeg lige kommet ud fra den sikrede institution. Altså jeg har siddet i fængsel tre gange, ik? Så da jeg kom her, der øh... Var jeg tilmeldt skolen og sådan. Men den første måned der tænkte jeg bare: "fuck det", "fuck skolen" og "jeg gider ikke gå i skole". Så jeg lå bare og sov nede på mit værelse, ik? En måned. Og så begyndte jeg stille, stille, stille og roligt at komme i skole og dit og dat – alt muligt. Og så begyndte jeg at snakke med lærerne, og jeg snakkede med mange pædagoger og sådan noget der. De sagde til mig, du ved... jeg troede ikke på dem. Jeg tænkte bare "uddannelse – det er ligemeget. Jeg kan sagtens klare mig uden". Men det er ret vigtigt, ik? Så jeg begyndte at tænke mere over det og sådan noget. Så jeg tænkte bare "Fuck det. Jeg skal ikke bruge alle mine kræfter og energi på at bestå mine eksamener. Det kan jeg sagtens klare. Så er jeg sikret. Så skal jeg ikke høre mere på dem". Det var sådan jeg tænkte: "så skal jeg ikke høre på dem mere. Så har jeg mine eksamener, og så skal jeg ikke gå i den her skole mere. Og så finder vi ud af det derfra". Så besluttede jeg mig for, at jeg ville tage mine eksamener, og nu har jeg bestået dem alle sammen. [...] (bilag 6)

James beskriver, hvordan han i den første tid på institutionen ikke havde lyst til at gå i skole, og hvordan han lige var ankommet fra en sikret institution, som han betegner som fængsel. Han forklarer, hvordan han fra første dag på institutionen reagerer ved at vise, at han ikke gider indgå i institutionspraksissen eller skolen, og derfor tilbringer han den første måned på sit værelse. Derudover fortæller han, at han efter en måned *stille, stille, stille og roligt begyndte at komme i skole* og nævner, at han begynder at snakke med lærerne og pædagogerne, hvor han til sidst i citatet fra interviewet ender med at argumentere for, at en 9. classes afgangseksamen er vigtig. Med dette kan der argumenteres for, at der er begyndt at eksistere en sandhed om, at uddannelse er godt. Med udgangspunkt i James' beskrivelser og indsamlede observationer i den institutionelle praksis kan det tolkes, at lærerne og pædagogerne hver især bidrager med personlige og kulturelle ressourcer, der i den diskursive praksis er medproducerende for udviklingen af sociale regelsæt og lokale sandheder.

Sandheden om at 9. classeseksamen er vigtig at have i forhold til uddannelse, bliver produceret og reproduceret i udtalelsen om, at så er han *sikret*, og det forbliver en indlejret sandhed selvom hans argument for at tage 9. classeseksamen er, at han bliver fri for at høre mere om den eksamen fra lærerne og pædagogerne. Der kan på denne måde argumenteres for, at der sker en ændring i, hvordan James oplever at skulle indgå som skoleelev via den diskursive praksis og i den relation, som han indgår i med lærerne og pædagogerne. I institutionspraksissen får han tilbudt at indgå som skoleelev, som han i første omgang forsøger afslå, idet han tilbringer den første måned på sit værelse. Der kan argumenteres for, at James ved ankomsten til institutionen ikke ser sig selv kunne indgå i den sociale kategori, der tillader ham at positionere sig selv som skoleelev, og det kan bidrage til forståelsen af, hvorfor han tilbringer den første måned på værelset.

Deltagelsen i forskellige diskursive praksisser tillægger og konstruerer mening i kategorier, hvor igennem historier er med til at udvikle subjektpositioner, som kan virke lettere for James at indgå i. Der kan nærmere argumenteres for, at han ud fra sin historiefortælling havde en indlejret forståelse af sig selv, før han kom på institutionen, som tilhørende en social kategori og derigennem en position,

der kan ekskludere James fra at indtræde i den tilbudte subjektposition som skoleelev. En af betingelserne i forhandlingerne om positioner er den interaktive og medmenneskelige relation, der er medskabende for deltagelse og forhandlinger i de diskursive praksisser. Derfor kan der argumenteres for, at der først sker en forandring af James' forståelse af sig selv, efter han begynder at indgå i forskellige samtaler med lærere og pædagoger. Med beskrivelse af hvordan James langsomt begynder at snakke med lærerne og pædagogerne, deltager han ikke kun i de diskursive praksisser, hvor forhandlinger hele tiden konstituerer meninger og kontekstuelle sandheder, men der opbygges ligeledes sociale relationer, som repræsenterer sociale regelsæt, der er med til at forme ham som subjekt.

Deltagelse i samtaler om skole og uddannelse må derfor fremanalyseres som én af analysepointerne fra dette afsnit, der har en betydning for subjektivering i institutionspraksissen. Derudover betyder det interaktionistiske og relationelle forhold til lærerne og pædagogerne, at der skabes fundament for forhandlinger af positioner og mulighed for at indtræde og forskyde subjektpositioner. James udvikler i denne proces også sine handlemuligheder via bestået eksamen, skolegang, og forskellige relationelle forhold til de ansatte. Derudover opbygger han på denne måde konkrete handlemuligheder i at kunne starte på en ungdomsuddannelse men også fremtidige handlemuligheder, der er bundet op på 'sandheden' om, at uddannelse er vigtig for fremtiden.

Det fremgår af observationerne, at motivationen omhandlende den faglige undervisning i den institutionelle skole generelt er lav hos de unge, hvorfor de blandt andet snakker højlydt, lader som om de sover, slet ikke svarer eller indleder en genforhandling med læreren i forhold til, hvad der skal laves for at opnå 'godkendt dag' (bilag 5). Der kan derfor argumenteres for, at de unge ikke oplever at have evnerne til at løse nogle af de opstillede opgaver og derfor forsøger at undgå situationer, hvor de bliver stillet over for opgaver, som de finder svært. Dette til trods for at Kasper og James beskriver et bedre forhold til positionen som skoleelev. Observationerne underbygges ligeledes, idet Benchico udtrykker følgende i spørgsmålet om, hvad han synes om at gå i skole:

Benchico: *Jeg er ikke så interesseret i skolen. Det er ikke så sjovt.*

Lise: *Hvorfor er du ikke det?*

Benchico: *Det er kedeligt, og jeg er ikke så.... Ja der er nogle fag, jeg er meget bagud i, og så er det ikke noget, der interesserer mig så meget. (bilag 7)*

I citatet beskriver Benchico, at han ikke er så interesseret i skolen, fordi det ikke er sjovt, og at det er kedeligt at gå i skole. Der er nogle fag, som han er meget bagud med, og så er det noget, der ikke interesserer ham. Benchico nævner oplevelsen af ikke at være god til fag i skolen i forbindelse med mangel på interesse og den kedsomhed, som han oplever i skolen. På den måde er Benchicos oplevelse af at gå i skole, bundet op på den affekt, som i institutionspraksissen forbundet med subjektpositionen. Denne analyse af affekt, som performativ og relationel, bliver understøttet gennem observationerne og tilstedeværelsen i skolen sammen med de unge. Her blev ligeledes observeret, at de første 45 minutter af skoledagen gik med forhandlinger om, hvad skoledagen skal indeholde af faglig undervisning for hvert enkelt ung (bilag 5).

De unge på institutionen har altså alle forskellige historier og følelser, der er forbundet med at gå i skole, men der kan argumenteres for, at der i den institutionelle praksis åbnes muligheder for de unge i forhold til at forskyde og indtage positionen som skoleelev, som kan give nye handlemuligheder. De unge har altså individuelle og komplekse behov, der skal tages højde for, hvis deres holdning og lyst til at gå i skole skal ændre sig.

5.3.4. Idræt som position

Ved første besøg på døgninstitutionen var det umiddelbart de mange idrætsfaciliteter, som var på institutionen i de *naturskønne omgivelser*, der fremtrådte (bilag 5). Som det tidligere blev fremanalyseret i specialet, anses samspillet mellem disse materialiteter og relationerne i den institutionelle

praksis som teknologier, der søger at forme de unge i en bestemt retning i tilblivelse som subjekt. En retning der løbende konstrueres gennem institutionspraksissen og teknologierne, som i dette eksempel repræsenteres ved sport i de unges hverdag, idet idrætten indgår som en fast del af de unges skoleskema, og der ligeledes opfordres til idræt i det institutionelle point-system. Derudover forsøges det i institutionen at give de unge mulighed for en lang række idrætter i nye faciliteter, som har til formål at motivere den enkelte i forhold til deres interesse. På denne måde kan de unge få mulighed for at indgå i nye sammenhænge, som kan skabe nye måder at 'se sig selv på' for de unge, og dermed får de ligeledes mulighed for at indtage nye subjektpositioner. Dette præsenteres i følgende del af et citat, hvor Benchico bliver bedt om at beskrive døgninstitutionen:

[...] jeg synes, at jeg er blevet bedre til motion, træning og spille fodbold ved at være her.

(bilag 7)

Citatet viser, at Benchico i rammerne har ændret måden, hvorpå han ser sig selv, idet han oplever at være blevet bedre til sportslige aktiviteter, i og med han nu benytter sig af faciliteterne. På denne måde giver idrætsfaciliteterne ham mulighed for at konstruere andre subjektformer. I undersøgelsesperioden var det særligt fodbold, som indgik som en teknologi i subjektivering hos de unge (bilag 4; bilag 6; bilag 7; bilag 9). Foruden fodbold, så beskriver Kasper, at han godt kan lide at spille bordtennis med de andre på institutionen, da han har spillet det meget i sit liv (bilag 9). Der kan på denne måde argumenteres for, at Kasper opnår anerkendelse gennem bordtennis, og han på denne måde i højere grad kan indtage en subjektposition i de institutionelle rammer.

Derudover var vi med de unge ude i deres ugentlige planlagte idræt med et kommunalt idrætstilbud uden for de institutionelle rammer. Her spillede vi fodbold sammen med de unge, som gennem fodbold i højere grad havde mulighed for at indtage nye positioner. Dette var særligt gældende, idet de indgik sammen med unge, som ikke er anbragt. Her noterede Lise følgende observation:

Jeg er ikke særlig god til fodbold og føler ikke rigtig nogen relation med de unge. Derimod føler jeg i højere grad end i går, at der er en kløft, da det er svært at komme i snak med de unge (også dem uden for banen). Jeg er selv ret passiv og har svært ved at vurdere hvilke voksne, der hører til henholdsvis XXX [red. det kommunale idrætstilbud] og XXX [red. døgninstitutionen] samt hvilke unge, som hører til XXX [red. døgninstitutionen]. Derfor bruger jeg meget tid på passivt at observere. Jeg synes, der sker rigtig mange ting, og jeg undrer mig over, hvordan de ansatte har styr på de unge, da der også er en masse andre unge, som hænger ud eller laver sport her. (bilag 4)

Ud fra dette kan der argumenteres for, at de unges muligheder for at indgå og positionere sig på nye måder og i nye relationer øges, idet de kommer ud af de stigmatiserende rammer, der er argumenteret for, at de institutionelle rammer er (jf. afsnit Kriminel som subjektposition). Her er der andre ting på spil. Særligt de to anbragte unge, Abdi og James, var gode til fodbold, og havde i denne kontekst mulighed for at positionere sig overfor de andre gennem deres spil.

Det fremanalyseres dermed gennem de empiriske eksempler, at de unge gennem idræt får nye muligheder for positionering, og de finder i højere grad de fysiske aktiviteter attraktive sammenlignet med eksempelvis skolen. Det var gennem observationerne tydeligt, hvordan vi som udefrakommende i langt mindre grad positionerede de unge som kriminelle uden for de institutionelle rammer.

5.4. Relationernes betydning for tilblivelsen som subjekt

Gennem observationer og samvær med de unge på institutionen blev det synligt, at fællesskaber og relationer har en betydning i de unges oplevelse af at være ung i institutionen. De unge er anbragt med andre unge på en døgninstitution, hvor de ikke kender hverken pædagoger, lærer, andet personale eller de andre unge, når de ankommer til institutionen. Det er derfor interessant at belyse og analysere

de unges oplevelse af relationer og fællesskaber på forskellige niveauer i institutionen. Til spørgsmålet om hvad Aze synes om de andre unge på institutionen, svarer han:

Aze: Ja ja. De fleste. Jeg holder dem ud. Det er ikke nogen man vil se, når man er færdig herfra jo.

Lise: Okay. Men er der nogen, som du tænker, at du holder ved, når du er færdig her?

Aze: Nej, det tror jeg ikke. (bilag 8)

Aze beskriver, hvordan han holder de fleste unge på institutionen ud, og forklarer at det ikke er nogen, som han har lyst til at se, når han er færdig på institutionen. Han giver derfor udtryk for, at han ikke ser de andre unge som venner eller føler en bestemt fællesskabsfølelse med de andre unge, der er anbragt på institutionen. I fortolkningsrepertoiret af at Aze *holder dem ud* og efterfølgende bekræfter, at de andre unge ikke er nogen, som han kunne forestille sig at omgås bagefter, tyder det på, at Aze ikke ønsker at investere noget i fællesskabet med de andre unge på institutionen. I den diskursive handling skal opmærksomheden nærmere rettes mod uddybelsen om at, *det ikke er nogen, som man vil se, når man er færdig herfra jo*. I den formulering kan man argumentere for, at der allerede ligger en indlejret positionering og konstruktion af de andre unge, som nogle man holder ud, imens man venter på at 'komme ud'. Derudover kommer beskrivelsen om at 'holde de andre ud' til udtryk, da Aze i en uformel samtale udtaler, at de unge på institutionen 'tolerer' hinanden, og som tidligere fremanalyseret eksempel mellem Aze og Stefan, foregår der en konstant positionering mellem de unge via deres diskursive praksisser (jf. Etnicitet som subjektposition). Med underbyggelse fra observationer og tidligere analyseeksempler ligger der i det sprogliggjorte omkring at 'holde hinanden ud' og 'tolerere' hinanden en konstant positionering og hierarkisk opbygning blandt de unge.

Til samme spørgsmål om hvordan forholdet til de andre unge på institutionen er, svarer Benchico følgende:

Det er fint, men der er også én, der kan være irriterende nogle gange. (bilag 7)

Benchico beskriver her, at han synes, at det er 'fint' at være sammen med de andre unge, men at relationen til én af de andre unge kan være en udfordring for ham nogle gange. Fællesskabet og relationerne de unge imellem har derfor en betydning for, hvordan de oplever deres hverdag på institutionen.

De anbragte unge på institutionen er som tidligere nævnt i specialet enten doms- eller kommunalt anbragt, hvilket understreger, at det eneste de har tilfælles er deres aldersgruppe og anbringelse. De unge har alle komplekse og forskellige baggrunde, historie, kulturelle praksisser, etnicitet og anbringelsesårsager til hvorfor de er på institutionen. Kasper fortæller i interviewet, hvordan han oplever denne kompleksitet i tilsvarende spørgsmål om, hvordan han har det med de andre unge på institutionen:

Kasper: Dem har jeg det også godt med. Altså vi har haft nogle problemer, men det kan man jo ikke undgå på sådan et her sted jo.

Sara: Når du siger på sådan et her sted, så...

Kasper: Ungdoms... eller opholdssted sådan... man kan jo ikke rigtig slippe fra, at der er problemer jo.

Sara: Er det så fordi, at du tænker, at de andre unge også har lignende problemer eller?

Kasper: Ikke lignende problemer, måske. Men at de også har nogle store problemer, som de også kæmper med. Og så kan de jo ikke sådan helt finde ud af deres hverdag, du ved.

Sådan styrer deres temperamenter og sådan. (bilag 9)

Kasper har det derfor generelt godt med de andre unge på institutionen, men han beskriver samtidigt, hvordan problemer er uundgåeligt på institutionen. Han beskriver, hvordan de unge alle har nogle

problemer at kæmpe med, og hvordan de kan påvirke deres hverdag. De unges evne til at *finde ud af deres hverdag* og styre deres temperament kan altså have betydning for, hvordan de unge oplever problemer og udfordringer med de andre unge som den del af deres hverdag og oplevelse af at være på institutionen. Selvom de er en komplekst sammensat ungegruppe med forskellige historier og problemer, har de ifølge Kasper alle det tilfælles, at de har svært ved at styre deres temperament og finde ud af deres hverdag, som han kalder det i interviewet.

Temperamentet kommer til udtryk blandt de unge, når der er situationer i den institutionelle hverdagspraksis de har svært ved at navigere i, og de reagerer derfor både sprogligt og fysisk. I observationerne fra den sidste dag på institutionen med de unge, spreder der sig en intens stemning mellem de unge, og de begynder at samle sig i små grupper, hvor de taler lavmælt sammen (bilag 5). De unge forsøger selv at få kontrol over situationen, hvor en ung (Stefan) mener at have fået stjålet noget fra sit værelse. Stefan forsøger dermed at undgå at bryde med institutionens regelsystemer gennem diskursive forhandlinger med de andre unge. I observationerne kommer det yderligere frem, hvordan Stefan søger afklaring hos lærerne og pædagogerne, som via deres position har magt til at gennemsnøge de unges værelser (bilag 5). I situationen beskriver Stefan til Lise hvordan han føler sig stresset og ked af, at han ikke har mulighed for at for 'at være til stede' (bilag 4). Stefans tilstand har altså betydning for hans handlemuligheder i skolekonteksten, hvor der opstår problemer mellem de unge. Stefan forsøger at reagere inden for institutionens regelsystemer, men da personalet ikke umiddelbart kan komme med en og konkret afklaring på situationen eskalerer situationen, og Stefan reagerer ved at være fysisk udadreagerende over for den anden unge, som han mener, der har stjålet fra ham. Stefan befinder sig i en kompliceret situation med en af de andre unge, hvor de udøvende institutionelle styringsteknologier ikke giver afklaring på situationen, og han reagerer derfor ved at overtræde institutionens og samfundets regelsæt.

Derfor kan det analyseres, at afklaring vedrørende konflikter og konflikthåndtering i de unges relationelle forhold til hinanden har en betydning for, hvordan de oplever at føle sig stresset og reagerer

fysisk ud fra andre normsystemer, som ikke er gældende i institutionens regelsæt og systemer. En uløst og kompliceret konflikt mellem de unge har altså her en betydning for, hvordan Stefan oplever udfordringer ved at være ung i de institutionelle rammer, og hvor han vurderer, den eneste mulige afslutning på konflikten er fysisk udadreagerende.

Der kan på baggrund af dette afsnit om de unges muligheder for at indtage eller forskyde de divergerende subjektpositioner argumenteres for, at de unge i flere situationer oplever at kunne indtræde i subjektpositioner gennem en forskydning, som de ved deres anbringelse ikke oplevede som mulige. Alligevel er der udfordringer i forbindelse med at skulle navigere i disse, da der med stigmatiseringen følger positioner, der kan være svære at afvise eller træde ud af, hvorved der opstår en ambivalens i deres navigation mellem positionerne. Til dette fremanalyseres det at affekten, som er klistret til kriminel, fremgår som skam. Yderligere spiller de unges historie en betydning, når de unge oplever, at der ikke er afklaring/mening i de opsatte konsekvenser på institutionen, hvorfor de bryder med de opsatte regelsystemer. Derudover beskriver de unge hvordan relationsopbygningen til lærere og pædagoger har betydning i de diskursive forhandlinger af subjektpositioner og derigennem muliggøres forskydninger af positioner, hvorved de unge får mulighed for at skabe en ny forståelse af sig selv.

6. Diskussion

Formålet med dette speciale er at undersøge hvordan teknologierne i en institutionspraksis påvirker de unge, der er anbragt på døgninstitutionen og deres tilblivelse som subjekt. Til dette ønsker vi at undersøge, hvordan de fra et ungeperspektiv oplever affekter og handlemuligheder forbundet med, de ofte divergerende muligheder for subjektpositioner. I specialets erkendelsesinteresse har følgende afsnit til formål at diskutere og forholde sig kritisk til det fremanalyserede, gennem en diskussion. Diskussionen vil, gennem de teoretiske og empiriske fremanalyserede pointer fra analysen, argumenteres i et sammenspil med anden relevant forskning på området og derigennem skabe et udgangspunkt for en diskussion af kompleksiteten og ambivalensen, der ligger i døgninstitutionen som samfundets redskab til både straf og resocialisering af unge kriminelle mellem 14 og 17 år.

Vi finder gennem analysen, at de unge beskriver, hvordan anbringelsen i de institutionelle rammer, i sammenspil med tilhørende teknologier, har en regulerende betydning for deres syn på institutionen over tid. På den måde kan magten og reguleringen, som de anbragte unge er underlagt, ikke betegnes som udelukkende negativ, men i højere grad en form for magt der rummer ambivalens mellem resocialisering og straf hos de unge. Dertil kan det diskuteres, hvorvidt der i de institutionelle rammer bliver skabt en 'udvikling' mod at resocialisere den unge, når de med anbringelsen bliver positioneret som kriminelle. Helt overordnet kan der i diskussionen af institutionen som straf og resocialisering stilles spørgsmål til, hvor langt man som anbragt ung kan rykke sig i tilblivelsen som det ønskværdige subjekt i samfundet, når der er spor af fængsel i de fysiske og diskursive rammer, der er en del af hverdagen for de unge på institutionen.

6.1. Stigmatisering og positioneringen af de unge

Den undersøgte institution i specialet har delvist lukkede pladser, og institutionen skal fungere som et alternativ til de sikrede institutioner, som Bengtsson i sin afhandling betegner som *børne/unge fængsler* med omkransende hegn og høj mur. Det er derfor et relevant diskussionspunkt at kigge nærmere på, hvor forskellig alternativet som den undersøgte institution med delvis lukkede pladser er, i forhold til den sikrede institution, som hun undersøgte. På den ene side kan der argumenteres for, at institutionen, som undersøges i forbindelse med dette speciale, i høj grad er rammesættende

for resocialisering af de unge. Det sker med naturskøn beliggenhed, hvor der ikke er spor af indhegning eller høj mur, og de unge har adgang til et bredt udvalg af nye og attraktive sportsfaciliteter på institutionens store grund. Derudover er der høj grad af pædagogiske ressourcer til rådighed på alle tidspunkter af døgnet, og slutteligt prioriteres de unges deltagelse i idrætstiltag uden for institutionen som en del af institutionens pædagogiske redskab i udviklingen af de unge. Tager man derimod udgangspunkt i tidligere fremanalyseret samfundsdiskurs omkring de anbragte på institutionen, som positionerer de unge som kriminelle, kan man argumentere for, at denne diskurs producerer en stigmatisering af de unge, som kan relateres til den stigmatisering, der ligeledes produceres omkring fængselsindsatte. Institutionen kan derfor argumenteres for at have tydelige spor af at være et fængsel uden at være det. Dertil kan den institutionsstyrede magt, i form af overvågning, aflåste døre og regulerende teknologier på institutionen sammenlignes med Bengtssons beskrivelse af lignende rammer fra den sikrede institution, som hun undersøgte.

Desuden må det tilføjes, at mange af de unge, som indgår i nærværende undersøgelse, tidligere har været anbragt på sikrede institutioner inden anbringelsen på den undersøgte institution. Her beskriver disse unge, at de oplever graden af frihed og bevægelighed som større, men sammenligner stadig mange af de fremanalyserede teknologier, som værende lignende oplevelser fra de sikrede institutioner. På den ene side sker der altså en øgede bevægelighed og frihedsgrad i forhold til anbringelsen på de sikrede institutioner. På den anden side kan man argumentere for, at undersøgte institution med delvist lukkede pladser fungerer som en sikret institution bare med nogle lempelser, som for eksempel at der ikke er høje mure og hegn. Stigmatiseringen og eksklusionen fra samfundet kan argumenteres for at være den samme, som Bengtsson beskriver, og ligeledes kritiserer, i sin forskning af de sikrede institutioner.

Det kan på baggrund af dette diskuteres, hvorvidt de unges oplevelse af at blive positioneret som kriminelle sker i mindre grad på de delvist lukkede institutioner, sammenlignet med de sikrede institutioner, da der i dette speciale fremanalyseres, hvordan de unge i høj grad stadig positioneres som kriminelle, til trods for de lempede forhold, samt kategoriseringen af de unge som 'kriminalitetstruede' på institutionens webside. Det er derfor også relevant at belyse, hvorvidt de unges oplevelse af at blive positioneret som kriminelle sker i mindre grad i samme type institutioner, som vi har undersøgt, og efterfølgende om det har betydning for deres handlemuligheder. Der kan derfor ikke rettes en entydig kritik af den juridisk- og politiskstyrede samfundsmagt og regulerende rammer

som Bengtssons kritik retter af de sikrede institutioner. Der kan argumenteres for at institutionen i vores undersøgelse ikke kun er et sted, der 'skjuler' de kriminelle unge, og derpå bliver stigmatiseret i samfundet som farlige og utilpasset nok til at komme 'bag tremmer', som Bengtsson beskriver det.

I den aktuelle institution med delvist lukkede pladser er det gennem analysen belyst empirisk, hvordan de kontrollerede rammer ikke kun har til formål at fungere som en kortvarig frihedsberøvelse af de unge. Det kan derfor anses som problematisk, at de unge betegner institutionen som et midlertidigt sted at være, hvor man skal 'holde ud' for 'at komme ud'. Der kan derfor stilles spørgsmålstejn ved, om vi i Danmark - som Bengtsson foreslår det - kan lære noget af Norge og Island, som arbejder pædagogisk med særlige institutioner og mandsopdækning af de unge, der holder dem i lokalmiljøet som et alternativ til de sikrede institutioner. På den måde fortsætter de i skole- og fritidsaktiviteter, men hvor de er ledsaget af en pædagog, der er med til at forme de unge i deres normale omgivelser. Den undersøgte institution i specialet med delvist lukkede pladser rummer elementer af det, som beskrives fra Norge og Island. Et spændende diskussionspunkt er i den forbindelse, om en ændring af institutionspraksis henimod en mere norsk og islandsk model kan ændre stigmatiseringen af de unge, som fremanalyseres gennem analysen, og om det har en betydning i formning af de unge som subjekt.

6.2. Diskurspraksissen i de stigmatiserende rammer

Den institutionelle diskurs omkring de fremanalyserede fængsels-lignende fortolkningsrepertoier i institutionspraksissen er et af de centrale og interessante elementer i en diskussion af de unges tilblivelse i institutionen. Med empiriske eksempler på hvordan 'udgang', 'isolation' og 'afsoning' er en del af den praktiserede diskurs på institutionen, er det relevant at belyse hvordan de unge ikke blot positioneres som kriminelle af samfundet, men ligeledes gennem institutionsdiskursen. En anden analysepointe i specialet er, at de unge gennem den diskursive praksis primært forsøger at fremstille sig selv som den 'gode eks-kriminelle' i den relation og kontekst, som den empiriske indsamling har været rammesat i, fremfor diskurser som eksempelvis er med til at fremstille dem som 'seje gangstere'. Dette kan sammenholdes med den norske kriminolog og forsker Sveinung Sandberg, der i sin forskning kritiserer, at undersøgelser i det han kalder for *social welfare institutions* ofte bygger på en *neutraliseringsteori*, hvor *undertrykkelses*diskurser har den fremtrædende rolle. Sandberg

kommer frem til, at kriminelle trækker på en diskurs i et komplekst forhold mellem *undertrykkelses*diskurs og *gangster*diskurs, som han argumenterer for, er vigtig at have plads til i sit teoretiske perspektiv.

Dette har vi forsøgt at medtage i det teoretiske blik, som vi har fremanalyseret på baggrund af. Vi har alligevel gennem analysen fundet frem til, at de anbragte unge i deltagelse af de formelle interview i nogen grad trækker på undertrykkelsesdiskurser i selvfremstillingen af dem som ung i institutionen. Der kan argumenteres for at nogle af de unge trækker på en undertrykkelsesdiskurs i empiri- og analyseeksempler, hvor de lægger ansvaret for deres anbringelse over på eksempelvis politiets manglende evne til at finde den 'rigtige mistænkte'. Yderligere lægges ansvaret i kommunen og retssystemets regelsystemer, hvorved vi gennem det analytiske arbejde ligeledes oplever, at de unge i de institutionelle rammer i højere grad trækker på undertrykkelsesdiskurser, der har betydning for selvfremstillingen af de unge på institutionen. Dette kan diskuteres i sammenhæng med den positionering som kriminel, som vi argumenterer for, at de unge bliver udsat for i forbindelse med placeringen i de institutionelle rammer og dermed en stigmatisering, hvor vi gennem det analytiske arbejde kommer frem til en affekt i form af skam der klistrer sig til denne stigmatiserede position. Her kan de unges oplevelse af at være i denne position være med til at forklare den diskurs som hovedsageligt trækkes på, da de er i disse institutionelle rammer, som skaber en *undertryggelse* af de unge, hvorved de positioneres til at fremstille sig selv gennem dette.

Dertil er det relevant at tilføje, at vi igennem analysen ligeledes finder frem til, at de anbragte unge overordnet adskiller deres ungeliv indenfor- og udenfor institutionens rammer, hvorved institutionen kommer i tale som en parallelverden eksempelvis gennem udtalelsen *hold ud, kom ud*. I denne betydning fremtræder der hverken en undertrykkelsesdiskurs eller en gangsterdiskurs, men i stedet forsøger de anbragte unge at fremstille sig selv ud fra den samfundsmæssige diskurs om det rationelle syn på individet, som kan 'vælge' at vende tilbage til 'normaliteten' og ud af kriminalitet. Dette argumenteres der for på baggrund af empiriske og analytiske dele, hvor de unge eksempelvis alle i høj grad forsøger at fremstille dem selv som 'gode eks-kriminelle', hvorved de tager kriminaliteten til sig som en del af deres historie, men samtidig forsøger at bryde med den stigmatisering som de er underlagt. Det kan derfor diskuteres, hvorvidt dette har sammenhæng med den affekt, som vi oplever der klistret til positionen som anbragt, der skabes i de institutionelle rammer i stigmatiseringen af de unge.

Der sker på denne måde en problematisering af samfundets håndtering af ungegruppen, der gennem anbringelsen bliver delvist ekskluderet og kontrolleret af samfundet for en periode. Derudover problematiseres den institutionelle diskurs der i sammenspil med samfundets håndtering og anbringelse af de unge er medskabende for de subjektpositioner, som de unge skal navigere i.

7. Konklusion

I følgende afsnit vil de empiriske fund sammenfattes ud fra analysen i besvarelsen af: *hvilken betydning tillægger de unge teknologierne i deres tilblivelse som subjekter i en delvist lukket døgninstitution, og hvordan oplever de unge at skulle navigere i de divergerende subjektpositioner?*

Ud fra analysen af det empiriske materiale konkluderes det, at de unge tillægger teknologierne en væsentlige betydning i subjektiveringsprocessen, og der opstår komplekse udfordringer i forhold til at navigere mellem subjektpositioner, som er divergerende. Tilblivelsen som subjekt er altså kompleks og for at kunne besvare det fulde undersøgelsesspørgsmål, kræver det komplekse og nuancerede svar. Derfor er det vigtigt at fremhæve den ambivalens, der gennemsyrrer vores undersøgelse af de unges tilblivelse som subjekter i en delvist lukket døgninstitution. I fortolkningsrepertoiret af den delvist lukkede døgninstitution ligger der allerede en ambivalens, som balancerer mellem norm- og regelsystemer indeholdende straf og resocialisering.

De unge, som vi har undersøgt gennem feltpositionering og interviews, oplever i høj grad tilblivelsen som subjekter gennem regulering i de konkrete teknologier på institutionen. De unge får flere materialiteter og selvstyring alt efter, i hvor høj grad de handler ud fra den ønskværdige adfærd på institutionen. Teknologierne fungerer under fortolkningsrepertoirene 'godkendt dag', 'point', 'kontaktperson' og de forskellige afdelingers betegnelser, hvorigennem de reguleres og har stor betydning for de unge. Praksisserne omkring teknologierne på institutionen er på den måde med til at forme de unge ud fra et autonomt perspektiv gennem et fast regelsæt. De unge beskriver, hvordan selvbestemmende handlemuligheder, som en tur i den lokale kiosk efter cigaretter med mere, har stor betydning for deres hverdag på institutionen. De unge tillægger på denne måde nogle af teknologierne en øjeblikkelig betydning af sammenhængen mellem handling og grad af selvbestemmelse. Alligevel er det ikke altid, at de unge handler ud fra denne rationelle betydning, idet der er forbundet ambivalenser mellem de handlinger som søges frembragt og deres sociokulturelle normer og historie. Reguleringen gennem de institutionelle teknologier bliver via fortolkningsrepertoirene en vigtig faktor for de unges forståelse af sig selv, idet der gennem relationel interaktion frembringes selvrefleksioner, som påvirker de unges subjektiveringsprocesser.

Derudover sker reguleringen af de unge som subjekt over tid, og progressionen bliver tydelig i de unges beskrivelse af, hvordan de over tid opbygger 'sandheden' om skolegangen. Derudover er nævnte teknologier på samme måde med til at skabe bekymring i de unges hverdag, fordi de bekymrer sig om at kunne 'være' på institutionen, der kan sammenholdes med stemningen 'hold ud, kom ud', som udspiller sig performativt blandt de unge, og er et billede på den affekt der klistrer sig til at være anbragt ung.

Yderligere fandt vi gennemgående for empirien, at de unge er komplekst sammensatte subjekter, der alle handler performativt forskelligt fra dag til dag og kontekst til kontekst. I situationer hvor der opstår konflikter med personale eller andre unge er det særligt svært for de unge, at navigere i institutionens rammer og regelsystemer. De oplever konflikter på institutionen som stressende og svære at håndtere individuelt. Dette anses som et komplekst sammenspil mellem teknologierne og forhandlingerne om subjektpositioner i institutionen, hvor subkulturelle normer og regler bryder med hinanden, og hvor ambivalensen mellem straf og resocialisering ligger indlejret i teknologierne. De unge oplever i flere situationer at kunne indtræde i subjektpositioner gennem en forskydning, som de ved deres anbringelse ikke oplevede som mulige. På trods af dette, er der udfordringer forbundet med navigationen i positionerne, da der med stigmatiseringen følger positioner, der kan være svære at afvise eller træde ud af, og på denne måde opstår en ambivalens hos de unge i at skulle navigere mellem positionerne. Til dette kan det konkluderes at skam, som affekt, er klistret til subjektpositionen kriminel. Dette gør det problematisk for dem at navigere i subjektpositioner med tilhørende dikotomiske regel og normsystemer fra kontekst til kontekst.

8. Perspektivering

Vi har i specialet undersøgt de unges *subjektiveringsprocesser* i en delvist lukkede døgninstitution. Da der i specialet fremkommer mange komplekse problematikker i forhold til tilblivelsen som subjekt i anbringelsen af unge, vil det være relevant i en videre undersøgelse af feltet at undersøge følgende spørgsmål, som er opstået gennem specialeprocessen.

Hvad betyder længden af anbringelsesperioden for de unges tilblivelse gennem relationer? Vi finder i vores forskningsbidrag, at relationsopbygningen til de ansatte, som er nærmest den unge, har stor betydning for teknologiernes indflydelse på de unges tilblivelse som subjekter, og dermed den unges mulighed for at forhandle og forskyde positionen som kriminel. De unge som bliver anbragt, befinder sig i et brydningsfelt med komplicerede problematikker, og de har brug for hjælp til at navigere i dette komplekse felt for at kunne komme videre. Der er således risiko for, at den unge bliver i det kriminelle handlingsmønster, hvis ikke der opbygges god(e) relation(er). Hvis de unge bliver til i logikker af distance, magtanvendelse og nederlag, er der brug for en relationel tilknytning i institutionen for, at deres selvforståelse kan ændre sig. Det er i samspillet med relationer, tillid og afklaring, at de unge kan skabe nye forståelser af sig selv og andre. Derfor kan det siges at være problematisk for unge, der er meget komplekse, at skulle anbringes i nye relationelle kontekster, som i gennemsnit udelukkende har en anbringelses-periode på 1,3 år i denne type døgninstitution. Derved argumenterer vi for, at der er behov for yderligere undersøgelser omkring dette.

Hvem skal tage imod de unge i samfundet, når de ikke længere er på institutionen? I vores undersøgelse kommer det yderligere frem, at de unges muligheder for at indtræde som skoleelev kræver en særlig forskydning af denne position. Det blev beskrevet af de unge, at de ikke før anbringelsen i særlig høj grad havde deltaget i skolesammenhænge, hvorfor det også beskrives som en udfordring for de unge i institutionspraksissen omkring skolen. De unge indgik i forhandlinger i forhold til at indtræde som skoleelev, der kræver særlige individuelle tilpasninger, som ressourcerne i de institutionelle rammer som regel formår at efterleve. Der kræves meget tid til forhandlingerne, som kan tage op til 45 minutter - særligt i begyndelsen af dagen. De unges muligheder for at forskyde positionen som skoleelev, kræver derfor særlige tilpasninger for den enkelte ung. Det betyder at der stilles krav om fleksibilitet og en god interaktion med underviseren, for at de unge har mulighed for at deltage i skole- og uddannelsessammenhænge. I kraft af dette kan det problematiseres, hvorvidt de

unge kan opnå deltagelsesmuligheder i uddannelsessammenhænge uden for de institutionelle rammer, og dertil kan der stilles spørgsmål ved de unges mulighed for inklusion i det øvrige uddannelsessystem og dermed muligheden for at få en uddannelse efter opholdet på institution.

Er anbringelse af de unge kriminelle overhovedet løsningen? Dette er et centralt spørgsmål, som har trængt sig på flere gange i specialeprocessen. På den ene side beskriver de unge, hvordan de efter at være faldet til på institutionen, er glade for at være der, og nogle beskriver det, som det bedste sted de har været anbragt. De udtrykker blandt andet, at de ikke længere omgås 'dårlige' venner og på institutionen også kommer i skole, hvor der bliver taget særlige hensyn, som er tilpasset til deres niveau og behov for pauser. Derudover fungerer institutionens mange sportsfaciliteter motiverende, idet de unge italesætter, at de er blevet bedre til at dyrke sport og ønsker at bruge meget af deres fritid på det. På den måde bliver der gennem institutionen skabt og forhandlet ny muligheder for subjektpositioner.

På den anden side så kommer det i vores undersøgelse frem, at der allerede i anbringelsen af den unge sker en stigmatisering, som ekskluderer dem fra samfundet. Dette giver de unge begrænsninger i forhold til hvilke positioner de kan indtage, og dermed påvirker stigmatiseringen deres handlemuligheder. Derudover har den delvist lukkede døgninstitution helt særlige norm- og regelsystemer, som ikke umiddelbart matcher det 'normale' samfund, hvorfor der kan stilles spørgsmål ved om de unge overhovedet resocialiseres i forhold til det omkringliggende samfund, men i stedet blot reguleres i forhold til at navigere i de institutionelle rammer, og på den måde blot lærer at *holde ud* for at *komme ud*.

Litteraturliste

- Ahmed, S. Schmitz, S. (2014). *Affect/Emotion: Orientation Matters - A Conversation between Sigrid Schmitz and Sara Ahmed*. Freiburg Journal of Gender Studies Udgave 20/2: 97-108, Budrich Unipress.
- Bengtsson, T. T. (2012). *Youth behind bars: An ethnographic study of youth confined in secure care institutions in Denmark*. Ph.d.-afhandling. Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Boolsen, M. W. (2017). *Kvalitative analyser - at finde årsager og sammenhænge*. Hans Reitzels Forlag. 2. udgave 1. oplag.
- Bramming, P., Hansen, B. G. og Olesen, K. G. (2009). *SnapLog - en performativ forskningsteknologi, eller hvad grævlingelorten fortæller om lærertrivsel*
- Brinkmann, S. (2008). *Selvteknologier og identitet*. I Brinkmann, S. *Identitet - udfordringer i forbrugersamfundet*. Forlaget Klim. 1. Udgave. (s. 103-114)
- Burr, V. (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. Routledge.
- Christensen, S. & Sandberg, M. (2017). *Subjektivering og individualitet*. I Christensen, S., Jespersen, A. P., Mellempgaard, S. & Sandberg, M. *Kultur som praksis: Etnologiske perspektiver på individualitet og fællesskab, kultur og historie*. Hans Reitzels forlag. (s. 103-136)
- Davies, B & Harré, R. (1990). *Positionering: Diskursiv produktion af selver*. Oversat af Ole Lindegård Henriksen. (2014. 1. udgave). København: Forlaget Mindspace.
- Deagon, B. (2018). *For First Time, Facebook Seen Losing Youth Audience To Snapchat* Investor's Business Daily, Inc.
- Foucault, M. (1991). *Governmentality*. I Burchell, G., Gordon, C., & Miller, P. (eds). *The Foucault effect: Studies in governmentality*. University of Chicago Press. (s. 87-104)
- Frederiksen, M, J. (2012). *Styr Dine Følelser! En affektiv vending*. I Frederiksen, B. & Petersen, M., N. *I affekt: Skam, frygt og jubel som analysestrategi*. Forfatterne og Center for Kønsforskning.
- Gergen, K. J. (1985). *The Social Constructionist Movement in Modern Psychology*. American Psychologist. The American Psychological Association. (Vol 40, No. 3, s. 266-275)
- Görlich, A. (2016). *Uden uddannelse og arbejde. Unges tilblivelser i komplekse transitioner*. Ph.d.-afhandling, Institut for Læring og filosofi, Aalborg Universitet

- Hall, S. (1996). *Introduction: Who Needs 'Identity'?*. I Hall, S. & Gay, P., *Questions of Cultural Identity*. SAGE Publications. (s. 1- 17)
- Hansen, L. M. E., Erdmann, M. J., Støckel, J. T., Skovgaard, T. & Knudsen L. S. (2015). *Ud af kriminalitet og ind i idræt*. Syddansk Universitet, Forsknings- og Innovationscenter for Idræt, Bevægelse og Læring.
- Jacobsen, M. H. & Jensen, S. Q. (2012). *Kvalitative udfordringer*. Hans Reitzels Forlag (1. udgave. 1. oplag.)
- Järvinen, M. (2005). *Interview i en interaktionistisk begrebsramme*. I Järvinen, M. & Mik-meyer, N. *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. Interview observationer og dokumenter*. Hans Reitzels Forlag
- Jensen, I. (2001) *Når den faglige identitet er national*. Psyke & Logos (s. 193-212)
- Katznelson, N., Jørgensen, H. E. D. & Sørensen, N. U. (2015). *Hvem er de unge på kanten af det danske samfund? - Om hverdagsliv, ungdomskultur og indsatser der gør en positiv forskel*. Aalborg Universitetsforlag, 1. udgave (s. 23-26).
- Katznelson, N. & Sørensen, N. U. (2015) *Unge identitetsdannelse i forandring*. I Sørensen, M. *Skole- og fritidspædagogik*. Akademisk forlag. 1. Udgave, 1. Oplag. (s. 175-190)
- Krogstrup, H. K. & Kristiansen, S. (2015). *Deltagende observation* 2. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag
- Larsen, L. Wulf-Andersen, T. Nielsen, S. B. & Mogensen, K. H. (2016). *Udsatte unges uddannelse: Tilhør og steder som teoretiske perspektiver*. Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet (s. 110-129).
- Larsen, M. C. (2012). *Når dataindsamlingen går online -udfordringer for den kvalitative internetforsker*. I Jacobsen, M. H. & Jensen, S. Q. *Kvalitative udfordringer*. Hans Reitzels Forlag. 1. udgave. 1. oplag.
- Mørck, L. L. & Hansen, P. (2015). *Fra rocker til akademiker*. Psyke & Logos (s. 266-298).
- Nielsen, A. M. & Mathiassen, C. (2015). *Socialpsykologiske refleksioner over et regelrandzonefelt*. Psyke & Logos (s. 299-322).
- Nielsen, A. M. & Mathiassen, C. (2015). *Kriminalitet, resocialisering og totalinstitutioner*. Psyke & Logos (s. 5-11).
- Olesen, A. (2011). *Reaktioner på >>Kærlige krav << - Ledighed og kriminelle kundskaber i*

- en noget-for-noget tid*. Syddansk Universitet, Djøf/ Jurist- Og Økonomforbundet.
- Rose, Nikolas (1996). *Identity, Genealogy, History*. I Hall, S. & Gay, P. *Questions of Cultural Identity*. SAGE Publications (s. 128-150).
- Schwandt, Thomas A. (2000). *Three epistemological stances for qualitative inquiry: Interpretivism, Hermeneutics, and Social Constructionism*, Handbook Of Qualitative Research, 2nd Edition, (s. 189-213).
- Sandberg, S. (2009). *Gangster, victim or both? The interdiscursive construction of sameness and difference in self-presentations*. The British Journal of Sociology. Vol. 60.
- Staunæs, D. & Søndergaard, D. M. (2005). *Interview i en tangotid*. I Järvinen, M. & Mik-meyer, N. *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. Interview observationer og dokumenter*. Hans Reitzels Forlag
- Staunæs, D. (2003). *Etnicitet, køn og skoleliv*. Ph.d.-afhandling. Institut for kommunikation, Journalistik og datalogi, Roskilde Universitetscenter.
- Staunæs, D. (2004). *Køn, etnicitet og skoleliv*. Samfundslitteratur. 1 udgave.
- Stage, Carsten. (2015) *Socialkonstruktivisme, sprog og identitet*. Skandinaviske Sprogstudier, Aarhus Universitet. Bind 6, Nr. 3, 2015 (s. 81-106).
- Steffensen, K & Miller, T. (2017). *Er det ungesynet, der gør forskellen?* VejlederForum Magasinet, sektion 1, (s. 49-58).
- Søndergaard, D. M. (2006). *Teoretiske perspektiver i Tegnet på kroppen, Køn:koder og konstruktioner blandt unge voksne i academia*. Museum Tusulanums forlag. 3. oplag (s. 29-46).
- Søndergaard, D.M. (2005). *At forske i komplekse tilblivelser. Kulturanalytiske, narrative og poststrukturalistiske tilgange til empirisk forskning*. I Jensen, T.B & Christensen, G. *Psykologiske og pædagogiske metoder. Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder i praksis*. Gylling: Roskilde universitetsforlag. (s. 233-268).
- Trost, J & Jeremiassen, L. (2010). *Interview i praksis* Hans Reitzels forlag, 1. udgave, 1 oplag (s. 127-136).
- Turnbull, G. (2016). *The price of youth: commodification of young people through malleable risk practices*. Journal of Youth Studies
- Young, Richard A., & Collin, A. (2003). *Introduction: Constructivism and Social Constructionism in the Career Field*. Journal of Vocational Behavior. (s. 373-388).

Wetherell, M. & Potter, J. (1992). *Mapping the Language of Racism. Discourse and the Legitimation of Exploitation*. Harvester Wheatsheaf. London.

Websides:

Altinget (2018). *DKR: Unge kriminelle skal mødes med skræddersyet konsekvens*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://www.alinget.dk/social/artikel/dkr-unge-kriminelle-skal-moedes-med-skraeddersyet-konsekvens>

Berlingske (2017). *Selv helt unge kriminelle skal mærke en konsekvens*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://www.b.dk/berlingske-mener/selv-helt-unge-kriminelle-skal-maerke-en-konsekvens>

Bureau.dk (2018). *Sociale medier 2017 statistik i Danmark*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://bureau.dk/sociale-medier-2017-statistik-danmark/>

Danske Regioner (2018). *Den årlige statistik på de sikrede institutioner*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <http://www.regioner.dk/media/8650/aarlig-statistik-2017-version-3.pdf>

Information (2013). *Med børn bag tremmer* Lokaliseret d. 27. maj 2018 på https://www.information.dk/indland/2013/05/boern-bag-tremmer?lst_tag

Justitsministeriet (2017a) *Alle handlinger har konsekvenser. En reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <http://socialministeriet.dk/media/19023/alle-handlinger-har-konsekvenser.pdf>

Justitsministeriet (2017b). *Hård kerne af unge kriminelle er socialt belastede og debuterer tidligt*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2017/haard-kerne-af-unge-kriminelle-er-socialt-belastede-og>

Københavns Kommune (2014). *Etablering af delvist lukkede afdelinger til kriminalitetstruede unge*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://www.kk.dk/indhold/socialudvalgets-modemateriale/08102014/edoc-agenda/2804df27-ca16-4820-b99b-0991d5600eab/4ad48d1b-450f-4d82-99be-b9582f67ff1a>

Politiken Skoleliv (2017). *Leder i ungdomsfængsel: Det er svært at gennemføre egentlig undervisning med bandemedlemmer*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://skoleliv.dk/nyheder/art6043758/Det-er-svært-at-gennemføre-egentlig-undervisning-med-bandemedlemmer>

Retsinformation (2014). *Bekendtgørelse om pligt til uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet*. Lokaliseret d. 27. maj 2017 på <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=164131>

Socialudvalget (2014). *Ministeren for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds tale ved samråd i Folketingets Socialudvalg den 1. oktober (SOU alm. del samrådsspørgsmål V)*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på www.ft.dk/samling/20131/almDEL/sou/spm/557/svar/1165506/1412582.pdf

Snapchat (2018). *Snapchat Inc*. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på <https://www.snapchat.com/l/da-dk/>

Artikel

Anbragte unge i delvist lukkede døgninstitutioner

- De unges navigation i et brydningsfelt mellem resocialisering og straf

Lise Bro Johansen & Sara Elisabeth Nielsen

Stud.mag. i Læring og Forandringsprocesser

Institut for Uddannelse, Læring og Filosofi

Aalborg Universitet CPH

Abstract

Anbringelserne af unge på de danske døgninstitutioner er under en udvikling, der bidrager til en øget stigmatisering til trods for et politisk fokus og pædagogiskorienterede indsatser, som netop har til formål at resocialisere de unge i samfundet. Med afsæt i vores aktuelle kandidatspeciale, vil vi i denne artikel formidle centrale analytiske pointer fra vores undersøgelse, hvor vi har undersøgt anbragte unges subjektiveringsprocesser i en delvist lukket døgninstitution. Undersøgelsen er baseret på semistrukturerede interview og feltpositionering, hvorigennem vi har fået blik for de unges tilblivelse som subjekt i de institutionelle rammer.

Institutionsanbringelser af unge i Danmark

I det danske samfund forsøger man at forme de unge kriminelle, ud fra en forståelse af dem som rationelle kriminelle, der ikke begår kriminalitet, fordi konsekvenserne er blevet skærpet (Olesen, 2011). Dertil er der kommet et reformudspil fra regeringen: *Alle handlinger har konsekvenser*, som blandt andet skal øge magtanvendelsen overfor de unge, som er anbragte på landets lukkede og delvist lukkede døgninstitutioner, i form af mere overvågning og døralarmer på de unges værelser (Justitsministeriet, 2017). Til dette reformudspil udtaler Henrik Dam, der er formand for Det Kriminalpræventive Råd:

”Det er desværre tiltag med overhængende risiko for at stigmatisere børn, unge og deres familier og skabe endnu længere afstand mellem dem og resten af samfundet. Og prisen kan - stik mod intentionen - blive endnu flere unge, som begår meget eller alvorlig kriminalitet.” (Altinget, 2018)

Til denne debat er det væsentligt at tilføje, at trods ungdomskriminaliteten de seneste 10 år er mere end halveret, så er antallet af institutionsanbringelser ikke faldet (Danske Regioner, 2018). Den første delvist lukkede døgninstitution i Danmark blev etableret i 2013, og der er på nuværende tidspunkt - på denne type institutioner - mulighed for at udøve magtanvendelse overfor de unge, på samme måde som på de åbne døgninstitutioner, i form af eksempelvis fastholdelse. Derudover har de også mulighed for at tilbageholde de unge i perioder på op til fem sammenhængende dage og maksimum 30 dage om året, ved aflåsning af yderdøre og vinduer (Københavns Kommune, 2014). Vores under-

søgelse er dermed foretaget på baggrund af, at udsatte og kriminelle unges regulering i form af resocialisering og straf har en stor plads i den generelle samfundsdebat, samt politiske og økonomiske fremtoning i medierne. Hvor der i debatten fremgår meget *om* dem, men ikke særlig meget *fra* dem, hvorfor vi netop har forsøgt at fremhæve de unges stemmer i denne debat.

Vejen til denne ungegruppes stemme og perspektiv er ikke lineær eller let tilgængelig, men derimod kompleks og udfordrende for alle parter, da de unge blandt andet ikke er myndige og alle har forskellige sociokulturelle baggrunde. Tea Torbenfeldt Bengtsson (2012) problematiserer med hendes ph.d.-afhandling unges anbringelse i de danske sikrede institutioner, idet hun påpeger, at diskurserne og de institutionelle rammer gør, at institutionen bliver en 'container for uønskede unge', som blot ønskes skjult og kontrolleret. På baggrund af dette, betegner hun de sikrede institutioner som et 'ungdomsfængsel'. Vores forskningsbidrag på området har derfor til formål at belyse, hvorledes ovenstående kompleksitet af politiske og strukturelle forhold opleves af de unge i en institutionspraksis med åbne og lukkede afdelinger, og hvordan de unge interagerer i denne. Dette skal bidrage med nye perspektiver til forskningen om subjektiveringsprocesser i forhold til straf og resocialisering i et samfund, hvor magtanvendelse og konsekvenser inden for ungdomskriminalitet strammes.

Et sted der skal 'holdes ud'

Belysningen af kompleksiteten i de unges forandrings- og udviklingspotentiale i den institutionelle praksis bygger på et ontologisk og epistemologisk fundament, hvor vi forstår de unge som subjekter, der er konstruerede gennem historisk, kulturelt, politisk og samfundsmæssigt indlejrede normer og diskurser, som er i en konstant proces. Med denne optik tager vi udgangspunkt i den gensidige processering mellem de unge og den kultur og det samfund, som de, i de institutionelle rammer, er blevet anbragt i, og er en del af. Hertil anvendes Nicolas Rose (1996) og hans operationalisering af Foucaults begreb *teknologier*, som skal forstås som samspillet mellem de institutionelle rammer, sociale relationer og selvrefleksivitet, hvorigennem de unge formes.

De unge på den delvist lukkede døgninstitution oplever anbringelsen som et sted, der skal holdes ud, og der opstår komplekse udfordringer for dem i forhold til at navigere mellem resocialisering og straf. Derfor er det vigtigt at fremhæve den ambivalens, der gennemsyrrer vores undersøgelse af de unges oplevelser af at være anbragt. I betegnelsen af den delvist lukkede døgninstitution ligger der allerede en ambivalens, som balancerer mellem norm- og regelsystemer indeholdende straf og resocialisering. Dette er på baggrund af, at institutionen skal danne rammerne for et sted, der skal hjælpe den unge mod et liv, som ikke indebærer kriminalitet, samtidig med, at de unge er blevet anbragt på institutionen, som en konsekvens for deres kriminelle handlinger.

Formningen af de unge søges i institutionen gennem teknologier, hvor de unge får flere materialiteter og selvstyring alt efter, i hvor høj grad de handler ud fra den ønskværdige adfærd på institutionen. De institutionelle teknologier fungerer under begreberne 'godkendt dag', 'kontaktperson', 'point' og de forskellige afdelingers betegnelser, hvorigennem de unge reguleres, og disse har stor betydning for dem. Praksisserne omkring teknologierne på institutionen er på den måde med til at forme de unge ud fra et autonomt perspektiv gennem et fast regelsæt. De unge beskriver hvordan selvbestemmende handlemuligheder, som en tur i den lokale kiosk efter cigaretter med mere, har stor betydning for deres hverdag på institutionen. Derved kommer de faste regelsæt på institutionen altså ligeledes til at få stor betydning for de unge, idet disse selvbestemmende handlemuligheder tages fra dem, hvis ikke de udviser ønskværdig adfærd. Trods konsekvensen forbundet med de uønskede handlinger, er det

ikke altid, at de unge handler ud fra denne rationelle tankegang, idet der er forbundet ambivalenser mellem de handlinger, som søges frembragt og deres sociokulturelle normer og historie. Reguleringen gennem de institutionelle teknologier bliver gennem de konstruerede begreber en vigtig faktor for de unges forståelse af sig selv, idet der gennem relationel interaktion frembringes selvrefleksioner.

Derudover fremgår der flere betegnelser som 'udgang', 'isolation' og 'fængselsdom', der bliver brugt af ansatte og unge i institutionen, og disse minder om de betegnelser, som benyttes i fængsler. Derfor opstår der flere situationer, hvor både sproget og straffen af de unge associeres til fængsler, hvorfor vi argumenterer for, at de unge på institutionen ikke blot stigmatiseres som kriminelle af det omkringliggende samfund men ligeledes i den praksis, som finder sted i de institutionelle rammer. Dette kommer tydeligt frem i følgende citat fra en af de interviewede unge, hvor der spørges til, hvorvidt han ser sig selv som kriminel:

”Jeg gjorde. Altså det kan jeg jo ikke løbe fra jo. Altså du ved, jeg har jo ligesom været inde og sidde tre gange. Så jeg kan ikke sidde og sige, at jeg ikke er kriminel. Det er jeg jo på en måde. Men jeg vil ikke være kriminel længere [...]” (James)

Her fremgår det, hvordan en af de unge oplever de institutioner, som han har været anbragt på, som fængsler, og dermed ikke oplever mulighed for at træde fuldstændig ud af kategorien som kriminel. På baggrund af vores forskningsmæssige bidrag, argumenterer vi på denne måde for, at de unge med deres anbringelse i høj grad positioneres som kriminelle gennem teknologierne og den institutionelle diskurs, idet der i samspil med praksis bliver skabt en overvågning af de unge og fratagelse af deres selvstyring.

De unges deltagelsesmuligheder

Vores undersøgelse bidrager til, at der fremkommer situationer gennem sproget, regelsæt og de institutionelle rammer, som skaber en fængselslignende praksis. På samme måde som Bengtsson (2012) kommer frem til det i sin undersøgelse. Vores forskningsbidrag viser derfor, at det ikke kun er i de sikrede døgninstitutioner, at der sker en stigmatisering af de unge. Men denne fremgår ligeledes i de delvist lukkede døgninstitutioner, hvorfor der kan argumenteres for, at de unge stigmatiseres allerede ved anbringelsen på disse typer institutioner. Praksis på institutionen og de institutionelle rammer forstærker derfor den stigmatisering, der er af de anbragte unge i det omkringliggende samfund, og det påvirker på denne måde de unges selvforståelse og dermed muligheder for deltagelse i samfundet. Når man forsøger at skabe en resocialiseringsproces, hvor det ønskes at bringe de unge en i 'positiv' udvikling, er det paradoksalt, at man i den sproglige diskurs bibeholder termer, der kommer fra de rigtige fængsler. Der kan på denne måde argumenteres for, at der med fordel kan ændres i den sproglige diskurs overfor de unge ved at arbejde aktivt med sproget i institutionen, så det ikke kommer til at minde om en 'fængselsdiskurs'. Men det kan med fordel undersøges nærmere af hvem og hvornår stigmatiseringen af de unge fremkommer.

Referencer

- Bengtsson, T. T. (2012). **Youth behind bars: An ethnographic study of youth confined in secure care institutions in Denmark**. Ph.d.-afhandling. Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Danske Regioner (2018). **Den årlige statistik på de sikrede institutioner**. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på World Wide Web <http://www.regioner.dk/media/8650/aarlig-statistik-2017-version-3.pdf>
- Justitsministeriet (2017). **Alle handlinger har konsekvenser. En reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet**. Lokaliseret d. 27 maj 2018 på World Wide Web <http://socialministeriet.dk/media/19023/alle-handlinger-har-konsekvenser.pdf>
- Københavns Kommune (2014). **Etablering af delvist lukkede afdelinger til kriminalitetstruede unge**. Lokaliseret d. 27. maj 2018 på World Wide Web <https://www.kk.dk/indhold/socialudvalgets-modemateriale/08102014/edoc-agenda/2804df27-ca16-4820-b99b-0991d5600eab/4ad48d1b-450f-4d82-99be-b9582f67ff1a>
- Olesen, A. (2011). **Reaktioner på >>Kærlige krav <<: Ledighed og kriminelle kundskaber i en noget-for-noget tid**. Syddansk Universitet, Djøf/ Jurist- Og Økonomforbundet.
- Rose, Nikolas (1996). Identity, Genealogy, History. I: Hall, S. & Gay, P., **Questions of Cultural Identity**. SAGE Publications (s. 128-150).